

GÖTEBORGS UNIVERSITET

”Kom igen nu då, tagga till. Projektarbete idag :D”

**Engelska ord och uttryck i gymnasieelevers texter – en jämförelse
mellan Nationella prov och Facebook**

**English words and expressions in schoolchildren’s written tasks - a
comparison between the “National tests” and Facebook**

**Daniela Dumovska
Fatma Balci**

**Examensarbete/Fördjupningsuppsats i Lärande, undervisning och informationsteknologi,
LIT310:2040**

**Rapport nr: 2009-026
ISSN: 1651-4769**

”Kom igen nu då, tagga till. Projektarbete idag :D”

Engelska ord och uttryck i gymnasieelevers texter – en jämförelse mellan Nationella prov och Facebook

English words and expressions in schoolchildren’s written tasks - a comparison between the “National tests” and Facebook

**Daniela Dumovska
Fatma Balci**

Department of ICT

**IT University of Gothenburg
University of Gothenburg and Chalmers University of Technology**

Summary:

Our aim in this study is to explore if the schoolchildren’s written language differs from the “National tests” in Swedish and from *Facebook*. We specifically want to see if we can discover words and expressions mainly from the English language or other languages in the “National tests” in Swedish written by the schoolchildren in the ages between 18-20 years old. The methods that we used to discover the results in this study was; to interview three teachers, have 30 schoolchildren answer a questionnaire survey, analyze 30 written “National tests” in Swedish by the schoolchildren and finally analyze two *Facebook* walls from two schoolchildren. The results in our study mainly conclude that the schoolchildren use English words and expressions in the Swedish “National tests”, but not as much as we hypothetically thought. We discovered no more than 12 occurrences of English words out of a total number 12 080 words in the NP material. What we learned from the results that we discovered is that; as future teachers we find it hard to draw the line to when and how much we should let our schoolchildren use English words and expressions in our classes. Our personal opinion is that the schoolchildren may be allowed to use English words and expressions in school, just as long as it is used in the right context. We do not believe that it is appropriate to use English words and expressions in the “National tests” in Swedish, but other written tasks in school, such as writing a novel or articles, English words and expressions may be allowed.

Keywords: Written and spoken language, formal and informal language, *Facebook*, “National tests”, English loanwords, high school children.

Innehållsförteckning

1. Inledning

1.1 Inledning	s. 4
1.2 Syfte	s. 5
1.3 Frågeställningar	s. 5
1.4 Hypotes	s. 5
1.5 Disposition	s. 6

2. Bakgrund

2.1 Inledning	s. 7
2.2 Tidigare forskning	s. 7-9
2.2.1 Influenser från engelskan	s. 9-13
2.2.2 Formellt och informellt språkbruk	s. 13-15
2.3 Begreppsdefinition	s. 15
2.3.1 Inledning	s. 15
2.3.2 Community/Nätgemenskap	s. 15-16
2.3.3 Facebook	s. 16
2.3.4 Chatt	s. 17
2.3.5 Gästbok och gästboksinslagg	s. 17
2.3.6 Nationella prov	s. 18
2.3.7 Felplacering av stor bokstav	s. 18

3. Metod och material

3.1 Inledning	s. 19-20
3.2 Data från pedagogers och elevers uppfattning om skrivande	s. 20
3.2.1 Intervjuer	s. 20-21
3.2.2 Enkät	s. 21-22
3.3 Textmaterial	s. 22
3.3.1 Nationella prov	s. 22-23
3.3.2 Facebook	s. 23
3.4 Validitet och reliabilitet	s. 23-24
3.5 Kritiska punkter i studien	s. 24-25
3.6 Etiska hänsyn	s. 25-26

4. Resultat

4.1 Inledning	s. 27
4.2 Intervju	s. 27-30
4.2.1 Sammanfattning av Intervju	s. 30-31
4.3 Enkät	s. 31-35
4.3.1 Sammanfattning av Enkät	s. 35-36
4.4 Analys av Nationella prov	s. 36-37
4.4.1 Andra förekomster	s. 37
4.4.2 Samfattning av Nationella prov	s. 38

4.5 Analys av Facebook	s. 38
4.5.1 Elev 1	s. 38-40
4.5.1.1 Sammanfattning av Elev 1	s. 40
4.5.2. Elev 2	s. 41-42
4.5.2.1 Sammanfattning av Elev 2	s. 42

5. Diskussion

5.1 Inledning	s. 43
5.2 Övergripande resultat	s. 43-44
5.2.1 Förekomsten av engelska ord och uttryck i Nationella prov	s.44-46
5.2.2 Förekomsten av engelska ord och uttryck i elevers inlägg på Facebook	s.46-47
5.2.3 Elevers uppfattning om förekomsten av engelska ord och uttryck i enkätundersökningen	s.47-49
5.2.4 Pedagogers uppfattning om förekomsten av engelska ord och uttryck i elevernas texter i skolan	s.49-51
5.3 Pedagogens roll och konsekvenser av studien	s.51-52

Referenslista

Böcker	s. 53-54
Internetsidor	s. 55

Bilagor

Bilaga A	s. 56
Bilaga B	s. 57-62
Bilaga C	s. 63-67

1. Inledning

1.1 Inledning

För bara två hundra år sedan fanns det inga bilar, flygplan, mobiltelefoner eller datorer. Ny teknologi och effektivare transportmedel kan ha en inverkan på hur ett land, dess språk och kultur förändras.

Den teknologi som vi har idag är mycket komplex och avancerad, med all ny teknologi har det kommit nya sätt att kommunicera på. Förr i tiden hade man få resurser att kommunicera med. Ny teknologi som mobiltelefon och datorer har bidragit till att all kommunikation går fortare i dagens samhälle. För inte så länge sedan tog det flera månader¹ att skicka ett brev till skillnad från idag där det bara tar några knapptryck att skicka iväg e-post till andra sidan jorden. All ny teknologi har med största sannolikhet bidragit till att vårt språk har utvecklats och förändrats. Inte nog med att språket har förändrats så har även vårt sätt att skriva² förändrats genom att vi har fått in nya ord och uttryck från andra länder så som England och USA. Vi kan tydligt se i det svenska språket att många ord och uttryck influerats av det engelska språket. Mycket talar för att transportmedel kan vara en av anledningarna som har bidragit till att vi har kunnat resa mer och därmed blivit påverkade av andra länders språk.

Vi lever i ett samhälle idag där man kan uppleva att saker och ting ska gå så snabbt som möjligt. Detta kan vi personligen också se spår av när vi skriver och särskilt när vi kommunicerar via olika medier; som till exempel MSN, och SMS. Vi vet personligen att vi använder oss av förkortningar, smilies och slanguttryck när vi till exempel skriver på MSN. Detta för att det ska gå snabbare att skriva men samtidigt för att få fram vårt budskap och känslor mer effektivt.

Som blivande pedagoger är det intressant att titta på hur språket används på Internet och hur detta kan påverka elevernas skrivsätt i skolan idag. Det är många ungdomar som är medlemmar på olika communities och chattar. En av de största communitysidorna är *Facebook*, där vi två är medlemmar bland 200 miljoner andra medlemmar. På *Facebook* kan man kommunicera med varandra på många olika sätt bland annat genom gästboken, meddelanden, kommentarer och profilstatus. Det vi vill titta på är om engelska ord och uttryck förekommer i elevers texter i skolan och jämföra det med deras *Facebooksinlägg*.

¹ Baron., 2008, s. 226

² Nya (engelska) ord och uttryck, meningsuppbyggnader utvecklas, nya förkortningar, nya ord inom specifika områden (till exempel IT).

1.2 Syfte

Av personliga erfarenheter vet vi att det är stor skillnad på det skrivna språkbruket vi använder privat och det skrivna språkbruket vi använder i skolan. Anledningen till detta tror vi är att man har större krav på sig och sitt skrivna språk i skolan. Språkbruket hos eleverna i skolan ligger närmare standardskriftspråket än vad den gör på deras fritid. På fritiden är kraven hos eleverna inte lika höga och därmed kan de skriva mer ”lätsamt” och använda ett mer informellt språk.

Syftet med vår uppsats är att undersöka hur det skrivna språkbruket skiljer sig mellan gymnasieelevers texter i *Nationella prov* i svenska och på *Facebook*. Vi ska specifikt undersöka om engelska ord och uttryck förekommer i de *Nationella proven*.

1.3 Frågeställningar

1. I vilken utsträckning förekommer engelska ord och uttryck i elevers texter i *Nationella prov* jämfört med texter från *Facebook*?
2. Vilken uppfattning har elever om sitt språkbruk i sina texter i skolan och på *Facebook*?
3. Vilken uppfattning har pedagogerna om elevernas språkbruk i skolan?

1.4 Hypotes

Vår hypotes är att eleverna blir påverkade av engelska ord och uttryck från olika medier som; TV, Internet, radio och tidningar. Vi antar att vi kommer att finna engelska ord och uttryck i elevernas *Nationella prov*. Å andra sidan är vi också medvetna om att eleverna ”skärper till sig” på de *Nationella proven*, eftersom det är viktigt för deras studier. Vi antar att vi kommer att finna engelska ord och uttryck i elevernas inlägg på *Facebook* än vad vi kommer att göra i deras *Nationella prov*. Detta för att eleverna på fritiden skriver till sina vänner på ett mer ”avslappnat” sätt.

En annan hypotes är att pedagogerna har upptäckt att det förekommer engelska ord och uttryck i elevers texter. Vi tror också att pedagogerna har märkt att det förekommer fler engelska ord och uttryck i elevers ”vanliga texter” än vad det gör på de *Nationella proven*.

1.5 Disposition

Vi övergår nu till en översikt där vi kapitelvis redovisar innehållet i: *Bakgrund*, *Metod och material*, *Resultat* och slutligen *Diskussion*.

Kapitel 1. innefattar *Inledning*, *Syfte*, *Frågeställningar*, *Hypotes*.

I kapitel 2. hittar man *Bakgrund*. Här tar vi upp *Tidigare forskning* som är relevant för vår uppsats. Vi har också en *Begreppsbeskrivning* där vi kort beskriver olika begrepp som kommer senare i uppsatsen.

Metod och material hittar man i kapitel 3. Här kan man läsa hur vi har gått tillväga med insamling av material som intervju, enkät, gästboksinslägg från *Facebook* och texter från *Nationella prov*. Vi har också ett avsnitt som heter *Kritiska punkter i studien*, där vi beskriver de problem vi stött på under processen.

I kapitel 4., *Resultat*, redovisar vi resultaten i olika delar; intervju, enkäter, *Nationella prov* och *Facebook*.

I kapitel 5. för vi en *diskussion* kring resultaten från vår undersökning i relation till tidigare studier och dess konsekvenser för läraryrket.

2. Bakgrund

2.1 Inledning

Vårt syfte är att undersöka om elevers skrivsätt skiljer sig mellan *Nationella prov* och *Facebook* på gymnasiet. Det vi vill specifikt undersöka är om det förekommer engelska ord och uttryck samt om det förekommer ord och uttryck på andra språk i de *Nationella proven*. Vi vill också analysera elevernas *Facebooksinlägg* och se om de ord och uttryck som kan förekomma på de *Nationella proven* också förekommer på *Facebook*. Av den anledningen har vi valt tidigare forskning som generellt tar upp det engelska språket och hur det kan influera vårt svenska språk. Mycket av den tidigare forskning vi använder oss utav handlar om Internet och hur det påverkar elevernas sätt att skriva i skolan. Litteraturen tar bland annat upp elevers anpassningsförmåga; det vill säga elevernas sätt att anpassa sitt språkbruk till den situation de är i. Hård af Segerstad³ funderar nedan om människor har förmågan att anpassa sitt språkbruk till den situation man befinner sig i;

*"How language is used is a matter of several reasons in a complex set. One variable maybe more important in one setting, and another maybe just as important in another. However, it is interesting to see how language use varies with the variables suggested here, and to see how people use and adapt writing to fit the setting in which they find themselves."*⁴

Vi vill undersöka pedagogernas uppfattning om deras elever kan anpassa sitt språkbruk, det vill säga, om eleverna kan skilja mellan formellt och informellt språkbruk. Därefter undersöka detta från elevernas perspektiv och ifall pedagogernas uppfattning om eleverna stämmer överens med elevernas uppfattning om sig själva och sitt språkbruk.

2.2 Tidigare forskning

Litteraturen vi har använt oss utav riktar sig mot barn och deras kommunikationsteknik. Den tar bland annat upp hur barn kommunicerar via medier och hur de skriver på fritiden. Den är också relevant för vår studie eftersom den jämför barns sätt att kommunicera med skrift på fritiden och barns texter i skolan. Den litteratur, som vi nedan nämner, skildrar detta på olika

³ Hård af Segerstad., 2002

⁴ Ibid., 2002, s. 257

sätt men oftast kommer de fram till liknande slutsatser. Den tidigare forskning som vi har tittat på har även inriktat sig mot yngre åldrar, där det språket som används på Internet, inte har påverkat barnen särskilt mycket.⁵ Sofkova Hashemi och Hård af Segerstad⁶ har i sitt projekt studerat 160 texter (texter från skolan och fritiden) från elever som går i årskurs 4-8. Texterna har de jämfört med varandra för att se om det finns skillnad på språkbruket som används i skolan och på fritiden. För att sedan gå djupare i sin studie har de även intervjuat eleverna för att få deras perspektiv om deras språkbruk.⁷ Sofkova Hashemi och Hård af Segerstad har kommit fram till att barnen kan växla mellan skriftspråket; det vill säga hur de skriver i skolan och på fritiden.⁸ Detta på grund av att elever kommunicerar ”i nya mediekkanaler som chatt, e-post och sms på sin fritid.”⁹ På fritiden använder sig barn och ungdomar av sina datorer där de skriver sina känslor och intressen till varandra. Enligt Sofkova Hashemi och Hård af Segerstad så är denna sort av text väldigt kreativ och påminner om deras talspråk.¹⁰ På fritiden ”är språkbruket ledigare och mer personligt.”¹¹ I texterna i skolan finns det väldigt få exempel på liknande språkbruk. Sofkova Hashemi och Hård af Segerstad har i sitt projektarbete inte hittat tillräckligt mycket bevis på att standardskriftspråket påverkas av elevernas användning av de ”nya mediekkanalerna.”¹² Nedan beskriver Sofkova Hashemi och Hård af Segerstad elevernas uppfattning om hur deras språkbruk anpassas beroende på vilken situation de befinner sig i;

”De flesta elever upplever en tydlig skillnad på hur de skriver i skolan och på fritiden. Enligt dem själva kan de lätt växla stil utan problem. De ger mycket konkreta exempel på skillnader, till exempel användningen av slangord, smilisar och förkortningar i formella texter.”¹³

Vi har i vår studie valt att inrikta oss mot äldre barn som går tredje året på gymnasiet. Som pedagog på gymnasienivå har man en skyldighet att förbereda eleverna för fortsatta studier därför är det viktigt att lära eleverna skillnaden på formellt och informellt språkbruk. Högre studier som till exempel universitet kräver att man ska ha förkunskaper om hur man skriver en uppsats. I *Läroplanen* för den svenska skolan lyfter man fram att;

⁵ Sofkova Hashemi & Hård af Segerstad., 2006

⁶ Sofkova Hashemi., 2008

⁷ Ibid., 2008, s. 122

⁸ Ibid., 2008

⁹ Ibid., 2008, s. 121

¹⁰ Ibid., 2008, s. 121

¹¹ Ibid., 2008, s. 128

¹² Ibid., 2008, s. 142

¹³ Ibid., 2008, s. 126

*"Gymnasieskolan skall med den obligatoriska skolan som grund fördjupa och utveckla elevernas kunskaper som förbereds för yrkesverksamhet och studier vid universitet och högskolor m.m. och som förberedelse för vuxen som samhällsmedborgare och ansvariga för sina egna liv."*¹⁴

Baron har gjort en pilotstudie där hon undersöker hur vi människor påverkas av kommunikationsteknologin och hur kommunikationsteknologin påverkar vårt språk och vårt sätt att skriva.¹⁵ Hennes syfte är att försöka förstå och sedan förklara sambandet mellan språket och teknologin. Baron uttrycker sig på detta viset; *"I want to understand today's language usage in light of the larger cultural context of literacy and more specifically the print culture that emerged in the English-speaking world by the eighteenth century."*¹⁶ Baron har undersökt olika former av kommunikationsteknologi; e-post, IM (Instant Messaging), SMS, *Facebook* och bloggar.¹⁷ Eftersom det finns tillräckligt med studier där forskare har undersökt yngre elever och deras språk ville Baron undersöka en grupp med äldre studenter på universitetsnivå.¹⁸ Med hjälp av dessa studenter, sina kollegor och andra studier har hon fått fram sitt resultat. Studierna visar att e-post, IM och SMS har en liten påverkan på elevers sätt att skriva i skolan.¹⁹ Det Baron diskuterar är däremot att vi har makten att bestämma vem vi vill kommunicera med och när vi vill kommunicera via SMS, *Facebook*, mobiltelefoner och IM.²⁰ Man kan blockera personen man inte vill prata med. Baron anser att det är negativt att vi själva får bestämma vem vi vill prata med och när vi vill prata med någon.²¹

2.2.1 Influenser från engelskan

Vi har funnit intressant litteratur om det engelska språket och hur engelskan har influerat det svenska språket. Engelskan har påverkat oss mycket och många nya ord som syns idag är från det engelska språket. Det har gjorts flertalet undersökningar om hur flera engelska låneord

¹⁴ www.escandinavo.com/download/lpf94swe.pdf, 2009-05-07, s. 9

¹⁵ Baron., 2008

¹⁶ Ibid., 2008, s. 12

¹⁷ Ibid., 2008

¹⁸ Ibid., 2008, s. 12

¹⁹ Ibid., 2008, s. 170-171

²⁰ Ibid., 2008

²¹ Ibid., 2008, s. 214

kommer till Sverige. Många människor tror att *"inflödet"* av engelska låneord är *"överbälgande"*, men i tidigare forskning har man kommit fram till motsatsen.²²

Man kan undra hur det kommer sig att det engelska språket har influerat det svenska språket i den grad som det har gjort. Edlund och Hene beskriver tre olika sätt att se på den frågan.²³ Det första de diskuterar är det svenska språkets domämförluster, där de menar att det inte finns tillräckligt med bra ord på svenska. Domämenerna fylls då upp med ord från till exempel engelskan. Den andra orsaken är luckor som finns i det svenska eller det engelska språket. Därmed kompenseras dessa luckor i språket med nya ord. Slutligen handlar den tredje punkten om översättning från det engelska språket till svenska. När text översätts från engelska till svenska så kan det finnas luckor i det svenska språket som istället fylls med engelska ord. Edlund och Hene beskriver nedan varför luckor i det svenska språket istället fylls med engelska ord:

*"Den vanligaste orsaken till att lexikala lån och andra lexikala novationer introduceras är troligen att kommunikationsspråket inte har något ord för det som sändaren vill uttrycka. Beteckningar kan helt saknas eller existerande ord kan anses olämpliga på grund av sitt betydelsesomfång/betydelsedjup, sin emotiva betydelse, sina konnotationer, sin uttryckssida eller helt enkelt därför att de av olika skäl inte kan fungera som gruppmarkör."*²⁴

Josephson i kapitlet *"Engelskan i 2000-talets Sverige"* kategoriserar låneord i olika kategorier; **"nya ord i svenskan"**, **"inlånade nya ord"**, **"slang"**, **"konstruktionslån"**, **"betydelselån"**, **"domän"** och **"domämförlust"**.²⁵ Dessa kategorier har vi använt oss av när vi kategoriserat engelska ord och uttryck vi har upptäckt och redovisat i vår resultatdel;

Nya ord i svenskan

Detta är nya ord som är en sammansättning av ord som har funnits länge. 90 % av nya ord i Svenska Akademiens ordlista hör till denna kategori. Exempel på ord som är nya i svenskan är; *nära-döden-upplevelse*, *särbo* och *bilersättning*. Kännetecken för dessa ord är att de är äldre ord som har blivit förnyade och därför känns välbekanta.²⁶

²² Josephson., 2004, s. 9

²³ Edlund & Hene., 1996

²⁴ Ibid., 1996, s. 71

²⁵ Josephson., 2004, s. 9-10

²⁶ Ibid., 2004, s. 8

Inlånade nya ord

Egenskaperna hos dessa ord är att de skiljer sig från standardsvenskan. Orden kan också kallas för importord. Exempel på ord är; *casting*, *public service* och *indiepop*.²⁷ Josephson anser att ”*inlånade nya ord*” är positivt för det svenska språket; ”*I huvudsak är de en vinst för svenskan; vi får ytterligare en uttrycksmöjlighet.*”²⁸

Slang

Slang är ord som vi använder i vardagstal och som vi tar från invandrarpråkens ordförråd. Dessa ord har svårt för att tränga sig in i det svenska skriftspråket. Exempel på slang ord är; *guss* (flicka), *jalla* (skynda dig) och *aina* (polisen).²⁹

Konstruktionslån

Konstruktionsord har engelskt ursprung utan att det märks. Exempel på ord är; mobiltelefon, tv och sökmotor. ”*Konstruktionslån*” av ord förklaras på detta viset; ”... *ett väletablerat ord i svenskan kan konstrueras på ett nytt sätt efter engelskt mönster, inte sällan med en liten betydelseglidning.*”³⁰

Betydelselån

”*Betydelselån*” av ord har samma grund som ”*konstruktionslån*”, fast ett mer diskret engelskt inflytande. Gamla svenska ord med den gamla betydelsen, får en ny betydelse av engelskan. ”*Betydelselån*” är; ord som dateras och får en ny betydelse. Ett exempel är ordet *rollfigur* som har ändrats till ordet *karaktär* som därmed har fått en ny betydelse.³¹

Domän

Ett exempel på en ”*domän*” är ”*datorvärldens språk*”; språket som används inom ”*datorvärlden*” kan inte användas i andra situationer som till exempel på ett sjukhus bland läkare.³²

Domämförlust

Josephson tar även upp det svenska språkets ”*domämförluster*” som han anser vara ett

²⁷ Josephson., 2004, s. 8

²⁸ Ibid., 2004, s. 9

²⁹ Ibid., 2004, s. 9

³⁰ Ibid., 2004, s. 10

³¹ Ibid., 2004, s. 10

³² Ibid., 2004, s. 12

problem; ”En domänförlust innebär att ett språk inte längre kan användas inom en viss domän.”³³

Anledningen till att Josephson anser detta som ett problem är för att; ”... vi är illa ute om vi alltid talar eller skriver engelska så fort vi på allvar ska diskutera internationell patenträtt, genmodifiering, bredband eller social dumpning”.³⁴ Josephson bekymras av tanken att svenskan blir obrukbar i framtiden.³⁵

Josephson diskuterar hur det engelska språket sprider sig till Sverige. För att ta reda på språkets utspridning så delar han upp engelskans inflytande på det svenska språket i tre delar;

”... vi importerar ord från engelskan, vi skiftar mellan engelska och svenska i samma eller nästan samma samtals- eller skrivsituation, så kallad kodväxling, och vi övergår till engelskan som verksamhetsspråk inom vissa områden. Denna tredje form av påverkan kallas ibland domänförlust; en domän går förlorad för svenskan.”³⁶

Josephsons diskussion kan sammanfattas på detta viset; det finns tre olika typer av påverkan från det engelska språket.³⁷ Den första sorten är ”lånnord”, det är ord som har blivit sammansatta med ord som har funnit länge i språket. Dessa ord skiljer sig från det svenska sättet att stava och skriva. Exempel på ord som är ”lånnord” är; *public service* och *benchmark*. Den andra sortens påverkan vi har från engelskan är ”kodväxling”. ”Kodväxling” skapas när människor konverserar och inte bryr sig om att översätta alla ord till svenska. Detta förekommer ofta i talspråkssituationer bland ungdomar. Exempel på ord och uttryck är; ”*shit happens*” och ”*I love you*”. Den tredje och sista påverkan är ”domänförluster”. Domännord använder man inom specifika områden som till exempel i skolan och på arbetsplatser. Man har ett alldeles ”eget språk” inom sin ”domän”. Dessa domänområden fylls med engelska ord och uttryck och därför resulterar detta till ”domänförlust”. Svenska ord och uttryck man använder inom sin ”domän” som till exempel *e-post* blir engelskt influerat och kallas ofta istället för *e-mail*. Detta kallas för ”domänförlust”.³⁸

³³ Josephson., 2004, s.12

³⁴ Ibid., 2004, s. 12

³⁵ Ibid., 2004, s. 13

³⁶ Ibid., 2004, s. 7

³⁷ Ibid., 2004

³⁸ Ibid., 2004, s. 7-16

Chrystal undersöker hur engelska låneord kommer till och vilka faktorer som påverkar ordens integrering till Sverige.³⁹ Hon undersöker svenska tidningar, som *Svensk dagspress*, för att se om det förekommer sådana ord;

*”Min undersökning av engelskan i svensk dagspress visar, inte oväntat, att den allra största delen av det engelska språkgodset i tidningarna förekommer i form av lån i svenska texter. Texter skrivna helt på engelska är ytterst få.”*⁴⁰

Chrystal har i sin studie kommit fram till att det finns mycket engelsketablerade lån i svenska tidningar.⁴¹ Hennes studie visar att 1014 ord av de 6800 ord som hon har hittat i *Svensk dagspress* består av olika låneord. Detta är inte lån av nya ord, det är svenska ord som redan existerar och som har gjorts om till engelska.⁴² Även om Chrystal har funnit engelska låneord i *Svensk dagspress* så anser hon att mängden är liten och obetydlig. Resultatet från studien tyder på att bara 2,5 per 1000 ord är lånade från det engelska språket.⁴³ Chrystal påpekar att det finns två anledningar till varför vi lånar ord från det engelska språket; ”nödvändigheten” för lån av ord från engelskan och ”lyxlån”.⁴⁴ ”Nödvändiga lån” är ord som vi inte har i det svenska språket, därför lånar vi det från det engelska språket. ”Lyxlån” är lån som motsvarar ord som vi redan har och som vi egentligen inte behöver i språket.⁴⁵

Chrystals bok är skriven 1988 och vi är medvetna om att det inte är dagsfärsch information, men småskriften ”*Engelskan i Sverige*” beskriver Chrystals undersökning som en av de största undersökningarna om engelska låneord.⁴⁶ Enligt Josephson håller sig boken tidsmässigt ”förvånansvärt väl”⁴⁷, man behöver däremot öka siffrorna i undersökningen med cirka tio procent.

2.2.2 Formellt och informellt språkbruk

Hård af Segerstad har i sin avhandling ”*Use and Adaption of Written Language to the Conditions of Computer-Mediated Communication*” forskat kring frågan om hur det svenska

³⁹ Chrystal., 1988, s. 10

⁴⁰ Ibid., 1988, s. 190

⁴¹ Ibid., 1988

⁴² Ibid., 1988, s. 188-189

⁴³ Ibid., 1988, s. 190

⁴⁴ Ibid., 1988, s. 193

⁴⁵ Ibid., 1988, s. 193

⁴⁶ Ibid., 1988, s. 9-10

⁴⁷ Ibid., 1988, s. 10

språket används och anpassas i olika computer- mediated communication (CMC).⁴⁸

*”Communication that is mediated by various modes of technology seems to affect the written language that we use in this context.”*⁴⁹

Hård af Segerstad undersöker specifikt fyra olika former av CMC. E-post är den första formen av CMC, här samlar hon materialet genom att skicka en enkätundersökning via e-post till 183 personer.⁵⁰ I denna enkätundersökning fick även personerna skriva en fri text som hon sedan jämför med 41 handskrivna traditionella brev. Breven kommer från medborgare i Göteborg som skrivit till kommunen.⁵¹ Den andra CMC formen är chatt, där Hård af Segerstad har låtit 333 studenter svara på en enkätundersökning⁵². Syftet med undersökningen är att ta reda på vad elever har för kommunikationsvanor på Internet. Hon har också samlat material från olika chattrum för att undersöka språket.⁵³ Den tredje formen av CMC som Hård af Segerstad har undersökt är Instant Messaging (IM).⁵⁴ Materialet kommer från IM meddelanden, där hon har samlat 8255 meddelanden. Syftet är att undersöka om meddelandets innehåll skiljer sig för människor som kommunicerar genom en virtuell närvaro till skillnad från att vara fysisk nära varandra och kommunicera.⁵⁵ Den fjärde och sista formen av CMC är SMS (Short Message Service). Hård af Segerstad har här samlat ihop 1152 SMS som hon undersöker. Därefter har hon fördjupat sin studie genom att följa fyra informanternas SMS dagböcker. Dessa fyra informanter blev också intervjuade för att få deras perspektiv och erfarenheter om hur de skriver SMS.⁵⁶

Enligt Hård af Segerstad skiljer sig språket i alla dessa former.⁵⁷ Normen för hur standardskriftspråkets regler kräver att man ska skriva bryts eftersom språket kan liknas vid ett samtal som är nedskrivet. Liknande språkbruk som upptäcktes på IM fanns också på SMS, där skrivsättet liknar mer ett talsätt. Skrivsättet anpassas beroende på vem man skriver till; bekanta, vänner, vuxna eller auktoriteter. Detta gäller generellt också för de andra CMC formerna som; e-post, chatt och IM.⁵⁸

⁴⁸ Hård af Segerstad., 2002, s. 5

⁴⁹ Ibid., 2002, s. 1

⁵⁰ Ibid., 2002

⁵¹ Ibid., 2002, s. 85

⁵² Ibid., 2002

⁵³ Ibid., 2002, s. 87-88

⁵⁴ Ibid., 2002

⁵⁵ Ibid., 2002, s. 90-91

⁵⁶ Ibid., 2002, s. 92-93

⁵⁷ Ibid., 2002

⁵⁸ Ibid., 2002, s. 249-263

Hård af Segerstad och Sofkova Hashemi undersöker språket hos skolbarn.⁵⁹ De undersöker om elevernas språk påverkas av datorer och andra kommunikationsformer som chatt och SMS.⁶⁰ I resultatet kan man se att det är olika faktorer som påverkar vårt språkbruk. Det kan till exempel bero på ifall kommunikationen är i talform eller skriftform och vem man kommunicerar med.⁶¹ De upptäckte att eleverna hittade nya och kreativa sätt att skriva på. Hård af Segerstad och Sofkova Hashemi diskuterar nedan huruvida det skulle se ut om flertalet elever skriver på ett annat sätt än vad normerna för standardspråket kräver; *"They will then be equipped to adapt their own written language to suit the conditions of their communication. Concurrently with the change in language use, norms for standard writing will also eventually change"*.⁶² Sofkova Hashemi och Hård af Segerstad påpekar att elever borde få mer undervisning om formellt och informellt språk för att lära sig skillnaden mellan dem.⁶³ Som en bonus kan elevernas sätt att skriva förändras och de kan lära sig den rätta grunden för hur man skriver.

2.3 Begreppsdefinition

2.3.1 Inledning

Här nedan kommer vi definiera och utreda några centrala begrepp som vi använder oss av i vår uppsats.

2.3.2 Community/Nätgemenskap

En community är en plats på Internet där olika människor kan kommunicera med varandra. Nationalencyklopedin definierar en community på detta viset; *"community (eng.), nätgemenskap, nätmötesplats, Internetbaserad sammanslutning av individer med gemensamt intresse; varierar i bl.a. storlek, tillgänglighet och syfte. Exempel är Facebook och MySpace."*⁶⁴

Det finns olika slags communities som riktar sig till olika målgrupper beroende på syfte och skapare.⁶⁵ Enligt Dunkels kan man jämföra en community med en skola eller en arbetsplats, eftersom det är ett ställe där man kan mötas och presentera sig själv och sina intressen. Oftast

⁵⁹ Sofkova Hashemi & Hård AF Segerstad., 2006

⁶⁰ Ibid., 2006, s. 50

⁶¹ Ibid., 2006, s. 61

⁶² Ibid., 2006, s. 62

⁶³ Ibid., 2006

⁶⁴ <http://www.ne.se/l%C3%A5ng/community/1475466> ., 2009-05-07

⁶⁵ Dunkels., 2005, s. 42

kräver en community att man registrerar sig som medlem på sidan för att man ska kunna använda sig utav den.⁶⁶ Dunkels beskriver de flesta nätgemenskapers huvudsyfte på detta viset;

*”Ett huvudsyfte för de flesta nätgemenskaper kan sägas vara att komma i kontakt med likasinnade. Därför blir det viktigt att en nätgemenskap tillhandahåller möjligheter att definiera vad som gör andra till likasinnade: ålder, intressen, bostadsort, politisk hemvist.”*⁶⁷

2.3.3 Facebook

Facebook är en community på Internet som startades av Harvardstudenten Mark Zuckerberg.⁶⁸ Meningen var att sidan skulle användas av universitetsstudenter för att kunna hålla kontakten. Sedan 2006 öppnades *Facebook* för allmänheten och de tre största användarna av *Facebook* finns i länderna USA, Kanada och Storbritannien.⁶⁹

På *Facebooks* hemsida kan man läsa om företaget och deras syfte med communityn;

*”Facebook’s mission is to give people the power to share and make the world more open and connected. Millions of people use Facebook everyday to keep up with friends, upload an unlimited number of photos, share links and videos, and learn more about the people they meet.”*⁷⁰

Facebook är ett amerikanskt företag, men över 70 % av alla *Facebook* användare är från andra länder än USA. Idag är *Facebook* inte bara till för universitetsstudenter, utan också för andra människor. Idag kan vem som helst bli medlem på *Facebook* och hitta andra medlemmar. *Facebook* är gratis och har över 200 miljoner aktiva medlemmar. Över 3,5 biljoner minuter spenderas på *Facebook* varje dag världen över och 20 miljoner medlemmar uppdaterar sin *Facebook* sida minst en gång per dag.⁷¹

⁶⁶ Dunkels., 2005, s.42

⁶⁷ Ibid., 2005, s. 42-43

⁶⁸ Baron., 2008, s. 81

⁶⁹ http://www.svd.se/kulturnoje/nyheter/artikel_17453.svd ., 2009-05-07

⁷⁰ <http://www.facebook.com/facebook?v=info&viewas=0> ., 2009-05-07

⁷¹ <http://www.facebook.com/press/info.php?statistics> ., 2009-05-07

2.3.4 Chatt

Att chatta är när två eller flera personer kommunicerar via datorn. Skillnaden mellan att chatta och att skriva e-post är att man alltid är närvarande vid datorn samtidigt som man kommunicerar med en eller flera personer.⁷² Nationalencyklopedin (NE) beskriver ordet chatta på detta viset; ”**chatta** (eng. chat '(små)prat'), tjatta, två eller flera personer som diskuterar skriftligt via datornät. Utmärkande för chattning, till skillnad från användning av e-post, är att alla som deltar sitter vid sin dator samtidigt.”⁷³

Det finns olika varianter av chatt; Instant Messaging (direktmeddelanden)⁷⁴ är en variant och närvarotjänst är en annan. När två personer skickar korta meddelanden till varandra kallas det för direktmeddelanden. Ett exempel på Instant Messaging är MSN och gamla ICQ⁷⁵; korta textmeddelanden som två personer kan skicka till varandra. Närvarotjänst innebär att man chattar genom en databas som registrerar själv, när man sitter vid datorn, här kan man skriva till en person som vid tillfället inte är åtkomlig men får meddelandet när han eller hon senare blir åtkomlig.⁷⁶ NE beskriver nedan i vilka sammanhang chatt kan användas och vad dess syfte bland annat är; ”Att chatta är mest känt som ett medium för informella samtal, men har även använts framgångsrikt för seriös kommunikation i arbetsgrupper med deltagare som vistas på olika platser.”⁷⁷

2.3.5 Gästbok och gästboksinlägg

En gästbok på Internet kan liknas en elektronisk bok/hemsida där man lämnar ett meddelande eller en hälsning. Facebooks gästbok är som en chattsida; där två eller flera personer kan kommunicera med varandra via korta och långa meddelanden.⁷⁸

2.3.6 Nationella prov

Enligt Svenska skolverket är de *Nationella proven* i kärnämnen, matematik, svenska,

⁷² Gärdenfors & Holsanova., 2008, s. 39

⁷³ <http://ne.se/l%C3%A5ng/chatta> ., 2009-05-07

⁷⁴ http://www.ne.se/lang/chatta?i_h_word=direktmeddelanden ., 2009-05-07

⁷⁵ <http://www.ne.se/lang/sms/310233> ., 2009-05-07

⁷⁶ http://www.ne.se/lang/chatta?i_h_word=direktmeddelanden ., 2009-05-07

⁷⁷ http://www.ne.se/lang/chatta?i_h_word=direktmeddelanden ., 2009-05-07

⁷⁸ Baron., 2008, s. 83

svenska som andra språk och engelska, obligatoriska i grundskolan och på gymnasial utbildning. Svenska skolverket skriver att syftet med *Nationella provet* är;

”- bidra till ökad måluppfyllelse för eleverna,
- förtydliga målen och visa på elevers starka och svaga sidor,
- konkretisera kursmål och betygskriterier
- stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning
- ge underlag för en analys av i vilken utsträckning
kunskapsmålen nås på skolnivå, på huvudmannanivå och på
nationell nivå.”⁷⁹

Nationella provet i svenska på gymnasial utbildningsnivå kan delas upp i två delar; del A och B. Del A består av ett muntligt prov där eleverna får utföra en kort presentation. Syftet är att eleverna ska informera på ett intresseväckande sätt.⁸⁰ Del B är en skrivuppgift där eleverna får skriva en lång text där de får utvalda teman att skriva om.⁸¹ Det är just denna del vi kommer att analysera och fördjupa oss i vår studie.

2.3.7 Felplacering av stor bokstav

Stor bokstav som förekommer på andra ställen än i början av meningar som till exempel; i mitten eller i slutet av meningar. Detta kan användas för att tydliggöra känslor eller den attityd man kan ha.⁸²

⁷⁹ <http://www.skolverket.se/sb/d/261> ., 2009-05-07

⁸⁰ <http://www.skolverket.se/sb/d/291> ., 2009-05-07

⁸¹ <http://www.skolverket.se/sb/d/291> ., 2009-05-07

⁸² Språkrådet., 2008, s. 103-127

3. Metod och material

3.1 Inledning

Vårt syfte är att undersöka om det skrivna språkbruket skiljer sig mellan *Nationella prov* i svenska och på *Facebook*. Vi vill specifikt undersöka om engelska ord och uttryck förekommer i elevernas *Nationella prov*. Detta ska vi göra genom att låta eleverna svara på en enkätundersökning, intervjua lärare, analysera elevers *Nationella prov* och slutligen analysera elevers inlägg på *Facebook*.

Skolan vi har utfört vår undersökning på, är en av våra VFU⁸³-skolor som är lokaliserad i centrala Göteborg och är en gymnasieskola. Skolan är yrkesinriktad och därför kommer de flesta av eleverna inte att fortsätta studera på universitetsnivå. Vi var där under två dagar för att samla ihop allt material.

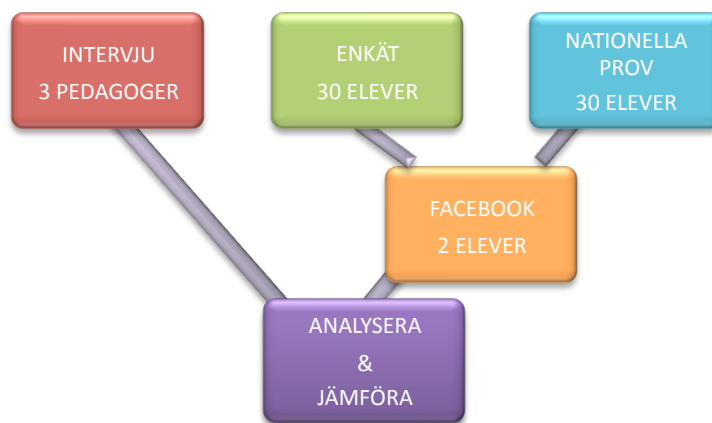
Vi intervjuade tre kvinnliga pedagoger som är omkring 50 år gamla. Pedagogerna är svensk- och engelskpedagoger i skolan. Två av dessa pedagoger är en av våra handledare⁸⁴ när vi har praktik. Vi tog kontakt med handledarna i skolan i god tid innan vårt besök, och fick göra vår enkätundersökning på två av handledarnas klasser. De elever som genomförde enkätundersökningen och som skrev *Nationella provet* går sista året på gymnasiet och är 18-20 år gamla. 27 av 30 elever som svarade på enkätundersökningen och som skrev det *Nationella provet* är killar. Av de 30 elever som genomförde enkätundersökningen var bara tre elever tjejer. Två av eleverna som både har gjort enkätundersökningen och *Nationella proven* har vi valt att gå vidare med. Detta genom att undersöka elevernas gästboksinslagg på *Facebook*.

Vi har använt oss av både kvalitativa och kvantitativa metoder.⁸⁵ Vi har samlat in fyra typer av material; enkät, intervju, *Nationella prov* och elevers inlägg från *Facebook*. Vi samlade 30 stycken enkäter från 30 stycken elever och analyserat 30 elevers *Nationella prov*.

⁸³ VFU (verksamhetsförlagd utbildning)

⁸⁴ Handledare (LLU lokala lärarutbildare)

⁸⁵ Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud., 2007, s.260

Figur 1: Materialkarta

Figuren illustrerar metoderna som vi använder oss av, och mängden av material vi har samlat. Vi visar också hur vi ska gå till väga när vi analyserar vårt material. Vi har intervjuat tre pedagoger och samlat 30 stycken enkätundersökningar från 30 elever. Vi har även samlat 30 stycken Nationella prov från 30 stycken elever. Eleverna som svarade på enkätundersökningen är inte samma elever som skrev det Nationella provet förutom två elever. Anledningen till detta är att klasserna blandas vid skrivningar. De två eleverna som svarat på enkätundersökningen och skrivit det Nationella provet har vi valt att fördjupa oss med genom att analysera elevernas Nationella prov och enkätundersökningar samt jämföra det med deras Facebookinlägg.

3.2 Data från pedagogers och elevers uppfattning om skrivande

3.2.1 Intervju

Den kvalitativa metod som vi har använt är intervju. Vi har intervjuat tre pedagoger som arbetar på gymnasieskolan. Pedagogerna är svensk- och engelskpedagoger för de 30 elever som vi genomförde enkätundersökningarna med. Syftet med intervjuerna är att ta reda på pedagogernas uppfattning om eleverna kan skilja mellan formellt och informellt språkbruk samt deras uppfattning om hur mycket engelska ord och uttryck som förekommer i elevernas texter i skolan. Vi vill också veta hur pedagogerna skulle hantera situationen ifall förekomsten av ord och uttryck på engelska skulle uppstå i elevernas texter.⁸⁶

Det finns två typer av intervju; strukturerad och ostrukturerad intervju. Vi har använt oss av en kombination av den strukturerade och ostrukturerade intervjuformen där vi har haft en mall med områden som vi ville ta upp, det vill säga en intervjuguide som vi har skrivit i förhand, samtidigt som vi i vissa situationer har följt upp med följdfrågor. Denna kombination av strukturerad och ostrukturerad intervju kallas för halvstrukturerad intervju.^{87 88} Sveningsson et al. beskriver den halvstrukturerade intervjuformen på detta viset;

⁸⁶ Se Bilaga B

⁸⁷Sveningsson, Lövheim & Bergquist., 2003, s. 84

*"Den halvstrukturerade intervju kan ses som ett mellanting mellan den strukturerade och ostrukturerade intervjun. Vi förbereder inte direkt några frågor som i den strukturerade intervjun, utan utarbetar istället en intervjuguide, det vill säga en uppsättning med områden och teman som vi på förhand har bestämt att vi vill täcka upp i intervjun. Inom denna ram kan samtalet sedan flyta relativt fritt. Vi ställer visserligen fortfarande frågor, men vi behöver inte ställa dem i någon speciell ordning eller på något visst sätt, och vi har frihet att följa upp sidospår som verkar intressanta."*⁸⁹

Anledningen till att vi valde den halvstrukturerade formen av intervju var för att inte förlora viktig information. Vi ville följa vår mall med frågor men samtidigt ställa följdfrågor om det skulle behövas.

Vi bestämde oss för att intervjua pedagogerna var för sig. Pedagogerna fick själva välja vart intervjuerna skulle äga rum för att de skulle känna sig så bekväma som möjligt. *"Särskilt för nybörjare är det lätt hänt att gå för fort fram och "riva av" sina frågor utan att ge tid för reflektion och eftertanke."*⁹⁰ Vi spelade in varje intervju med våra mobiltelefoner för att inte gå miste om några viktiga detaljer men också för att ge all vår uppmärksamhet till den pedagog som blev intervjuad. Innan vi började intervjua pedagogerna frågade vi om tillstånd att spela in intervjuerna. Intervjuerna utfördes var för sig på en och samma dag, och de tog cirka sex minuter vardera.

3.2.2 Enkät

Enkätundersökningen⁹¹ besvarades av 30 elever som gick i två olika klasser, både killar och tjejer, tredje året på gymnasiet. Av dessa två klasser är tre utav 30 elever tjejer. Eftersom eleverna är över 18 år behövde vi inte något tillstånd från deras målsman. Vår motivering varför vi valt att använda enkätundersökning som metod är för att vi vill ha jämförbar data. Detta eftersom vi senare ska koda enkätundersökningen med bokstäver och siffror.⁹²

Enkätundersökningens syfte är att få elevernas uppfattning om deras egna språkbruk, det vill säga, om eleverna har en uppfattning om deras formella och informella språkbruk. Vi undrar

⁸⁸ Se Bilaga A

⁸⁹ Sveningsson, Lövheim & Bergquist., 2003, s. 84

⁹⁰ Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud., 2007, s. 302

⁹¹ Se Bilaga C

⁹² Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud., 2007, s. 260

också om eleverna använder sig av engelska ord och uttryck på *Facebook* och ifall detta kan påträffas i de *Nationella proven*.

Våra frågor i enkätundersökning är både strukturerade och ostrukturerade där vi har fasta Ja och Nej frågor. På vissa frågor fanns det även möjligheter att svara i fri text. Stukát beskriver hur en enkätundersökning kan både bestå av strukturerade och ostrukturerade frågor; ”*En enkät kan naturligtvis bestå av både ostrukturerade och strukturerade frågor, exempelvis en större mängd frågor med fasta svarsalternativ samt någon eller några enstaka öppna frågor.*”⁹³

Två veckor innan enkätundersökningarna genomfördes av eleverna hade vi planerat med två av pedagogerna om vilka klasser vi skulle utföra enkätundersökningarna i. Detta resulterade till att enkätundersökningarna med de två klasserna gick smidigt och effektivt att genomföra. Enkätundersökningarna tog två dagar att genomföra, på grund av att vi hade två olika klasser, där vi undersökte en klass per dag. Enkätundersökningen bestod av 24 frågor och 11 av dessa frågor hade också följdfrågor. Totalt var det 35 frågor i enkätundersökningen.

Vi anonymiserade elevernas namn i enkäterna genom att koda enkätmaterialet och tilldela varje individ en siffra. Enkätmaterialet jämfördes sedan med textmaterial från *Nationella prov*. Detta material har kodats på samma sätt. Resultatet från enkätundersökningen valde vi att redovisa på olika sätt; både som text och cirkeldiagram. Anledningen till detta är för att läsaren ska kunna få en så bra överblick som möjligt och lättare tolka resultatet.

3.3 Textmaterial

3.3.1 Nationella prov

För att fördjupa oss i vårt arbete samt få en bredare yta att arbeta med och få svar på vår frågeställning, har vi samlat in 30 stycken *Nationella prov* för analys. *Nationella provet* består av två delar; en muntlig och en skriftlig del. Den delen vi analyserade var den skriftliga delen där eleverna har skrivit en uppsats om ett förvalt tema. Anledningen till att vi har valt att samla in och analysera *Nationella prov*, är för att granska såvida engelska ord och uttryck förekommer. Den del av *Nationella prov* som vi har valt att analysera är den skriftliga delen, där eleverna skriver en uppsats om ett förbestämt tema.

⁹³ Stukát., 2007, s. 46

Metoden vi använt för att anonymisera *Nationella proven* är på samma sätt som vi har anonymiserat enkätundersökningarna. Vi kodade proven så som vi kodade enkätaterialet. Skillnaden är att vi har använt oss ut av bokstäver istället för siffror för att kunna skilja på vem som är vem.

Eftersom en del av vårt syfte är att ta reda på om ord och uttryck på engelska och andra språk förekommer i de *Nationella proven*, har vi kategoriserat de engelska ord och uttryck som förekommer i sju olika grupper; ”nya ord i svenskan”, ”inlånade nya ord”, ”slang”, ”konstruktionslån”, ”betydelselån”, ”domän” och ”domänförlust”.⁹⁴

3.3.2 Facebook

Ytterligare en fördjupning i vårt arbete är en analys av två elever där vi undersöker elevernas *Facebooksinlägg*. Båda eleverna har genomfört enkätundersökningen samt skrivit *Nationella provet*. I enkätundersökningen har dessa två elever kryssat Ja på frågan; ”Har du ett Facebook konto?”.⁹⁵

Vi vill specifikt undersöka om ord och uttryck på engelska och andra språk förekommer i de *Nationella proven*. De två eleverna, som har ett *Facebookkonto* och som har genomfört enkätundersökningen samt skrivit *Nationella provet*, har vi valt att titta närmare på genom att undersöka deras gästboksinslägg på *Facebook*. Eleverna gav oss tillstånd till att undersöka deras *Facebook konto* och för att kunna göra detta var vi tvungna att bli vän med dem på *Facebook*.⁹⁵ För att kunna bli vän med eleverna på *Facebook* skickade vi en vänförfrågan som måste accepteras av eleverna. När eleverna accepterade vänförfrågan fick vi tillgång till deras ”sida” på *Facebook* och kunde läsa deras inlägg på *Facebook*. Efter att blivit vän med de två eleverna, kopierade vi deras gästboksinslägg som vi använde som material för vår undersökning.

Gästboksinsläggen från de två eleverna jämförde vi med deras *Nationella prov* och enkätundersökningarna.

3.4 Studiens validitet och reliabilitet

Våra materialinsamlingsmetoder har, enligt oss, gett oss den information vi behöver för att kunna svara på vårt syfte. Vi är medvetna om att de 30 stycken elever som svarade på enkätundersökningen är inte samma 30 stycken elever som skrev det *Nationella provet*,

⁹⁴ Josephson., 2004, s. 9-10

⁹⁵ Baron., 2008, s. 82-83

förutom två. Av den anledningen så vet vi att vårt arbete inte är så omfattande som det hade varit om de 30 elever som svarat på enkätundersökningen var de samma elever som skrev det *Nationella provet*. Tillförlitligheten i vår uppsats anser vi är stor. Vi har noggrant samlat in all material genom att ta reda på elevers uppfattningar för att sedan jämföra det med hur de faktiskt gör i verkligheten. Vi har kopierat det *Nationella provet* för att kunna använda oss av precisa exempel och citat. Intervjuerna har vi spelat in med våra mobiltelefoner för att inte förbise viktiga detaljer i intervjun med pedagogerna. En annan anledning är att man har tillgång till intervjuerna och därmed kan lyssna på dem igen vid behov.

3.5 Kritiska punkter i studien

Problemen som vi stötte på under vår insamling av material var överraskande nog inte många. Första problemet som uppstod var under analys av *Nationella proven*. Eleverna skrev *Nationella provet* för hand och därför var det ibland svårt att tyda elevers handstil. Det tog tid att tyda vad eleverna skrev. Ibland var det även svårt att tyda vad som var stor bokstav och var eleverna hade satt punkt.

Man kan undra hur resultatet hade påverkats om eleverna hade skrivit det *Nationella provet* på datorn istället för hand? Kanske hade resultatet blivit detsamma eller något helt annat? Detta är också en möjlig kritisk punkt i vår uppsats. Datorerna idag har rättstavningsprogram som kan hjälpa eleverna med felstavningar och grammatiska fel.⁹⁶ Detta kan ge en felaktig syn på hur eleverna verkligen skriver, eftersom de får hjälp av rättstavningsprogrammet. En annan negativ punkt är att eleverna litar för mycket på rättstavningsprogrammen och förlorar sin förmåga att tänka kritiskt. Eleverna rättar de ”fel” som datorn ber dem att rätta även om ”felen” inte är fel i just det sammanhanget. Sofkova Hashemi beskriver problemet så här;

”I Word kan eleverna få hjälp med stavning, teckenanvändning, vissa grammatiska regler, vissa stilfrågor, synonymer m.m. Men hjälpen är inte tillräcklig. Stavningskontrollen i Word kan spåra stavfel som bildar nonsensord, men klarar oftast inte att spåra felaktiga särskrivna ord eller felstavningar som råkar sammanfalla med andra befintliga ord i språket”⁹⁷

En annan kritisk punkt i vårt material är de *Nationella proven*. Vi är medvetna om att eleverna ”skärper till sig” det vill säga att de anstränger sig lite extra när de skriver *Nationella prov*.

⁹⁶ Sofkova Hashemi., 2008, s. 138

⁹⁷ Ibid., 2008, s. 138

Anledningen till detta kan vara att *Nationella proven* är viktiga för elevernas betyg eftersom de kan; "...ge underlag för en analys av i vilken utsträckning kunskapsmålen nås på skolnivå, på huvudmannanivå och på nationell nivå" samt också "stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygsättning."⁹⁸

En annan punkt att ha i åtanke är att eleverna som genomförde enkätundersökningen inte är de elever som skrev *Nationella provet*. Bara tre utav eleverna som genomförde enkätundersökningen skrev också de *Nationella proven* som vi analyserade. Detta eftersom många elever redan skrivit *Nationella provet* i klassen och därför blandar skolan klasserna när de skriver *Nationella provet*.

3.6 Etiska hänsyn

Vi har tidigare indirekt förklarat hur vi har tagit etiska hänsyn till de som har varit delaktiga i detta arbete och kommer i detta kapitel förtydliga processen. Vi har använt oss utav enkätundersökningar, *Nationella prov* och *Facebookinlägg* från elever. Eftersom eleverna är över 18 år behövde vi inte tillstånd från målsman att genomföra enkätundersökningarna, kopiera deras *Nationella prov* och analysera deras inlägg på *Facebook*. Det som vi personligen kände var vår plikt var att informera eleverna vad våra avsikter med studien är. Innan vi genomförde enkätundersökningarna på eleverna var vi noggranna med att förklara och tydliggöra vad våra avsikter med studien var. Vi förklarade att studiens syfte är att titta på sättet eleverna skriver i skolan och att vi inte kommer använda oss utav personliga beskrivningar av dem. För att anonymisera enkätundersökningarna och de *Nationella proven* kodade vi materialet med siffror och bokstäver. Efter att ha kodat enkätundersökningarna och de *Nationella proven* såg vi att två elever som svarat på enkätundersökningen var samma elever som skrev det *Nationella provet*. Dessa elever fick namnen Elev 1 och Elev 2 och därmed kunde vi lättare skilja dessa två elever från alla andra. Elev 1 och Elev 2 är de eleverna som vi valde att fördjupa oss i. Vi analyserade deras inlägg på *Facebook* och för att kunna göra detta var vi tvungna att få tillstånd av eleverna. På *Facebook* är man tvungen att bli accepterad som vän innan man kan få tillgång till någons *Facebook* sida. Vi skickade en vänförfrågan till eleverna som de accepterade och därmed godkände oss som vänner.

Redan innan vi besökte VFU- skolan informerade vi pedagogerna om vårt syfte med undersökningen. Detta underlättade mycket för oss eftersom vi redan första dagen kunde

⁹⁸ <http://www.skolverket.se/sb/d/261> ,2009-05-07

utföra alla tre intervjuer med pedagogerna. Intervjuerna spelades in på mobilen och skrevs ut på papper. Pedagogerna anonymiserades med bokstäver.

4. Resultat

4.1 Inledning

Syftet med vår uppsats är att undersöka om det skrivna språkbruket skiljer sig mellan *Nationella prov* i svenska och på *Facebook*. Vi ska specifikt undersöka om ord och uttryck på engelska och andra språk förekommer i de *Nationella proven*.

Resultatet redovisas nedan i följande ordning; uppfattningsdata (intervjuer och enkäter) och textdata (*Nationella prov* och *Facebook*).

4.2 Intervjuer

Här redovisas resultaten från intervjuerna med tre kvinnliga pedagoger som har svenska och engelska som ämne på gymnasiet. Vi redovisar en fråga i taget och jämför och sammanfattar vad de tre pedagogerna har svarat.

Den första frågan som vi ställde till pedagogerna vi intervjuade var **ifall de vet vad en community är**. Pedagog A och C visste på ett ungefär vad en community är. Pedagog C beskriver det på detta viset; ”Ja det är ett ställe på nätet där flera som samlas och diskuterar en sak, ja som ett litet samhälle på nätet.”⁹⁹ Pedagog B gissar att en community har med datorvärlden att göra men kan inte riktigt sätta fingret på vad det verkligen är för något. Hon säger att hon vet vad en community är på engelska och har en uppfattning om att det hör ihop med datorn och kommunikation.

Alla tre pedagogerna har ett hum om vad *Facebook* är men ingen utav dem är själva aktiva på någon community.

På frågan om **pedagogerna har någon uppfattning om deras elever kan skilja mellan formellt och informellt skriftspråk**, är pedagog A och C eniga om att eleverna kan skilja mellan formellt och informellt skriftspråk. Pedagogernas uppfattningar stämmer väl överens med det Sofkova Hashemi och Hård af Segerstad har kommit fram till i sitt projekt; deras slutsats är att skolbarnen vet när de ska använda sig av ett formellt och informellt skriftspråk.¹⁰⁰ Detta är något som tas upp på lektionerna och något som eleverna är medvetna

⁹⁹ Se bilaga, Pedagog C

¹⁰⁰ Sofkova Hashemi., 2008, s. 141

om, enligt pedagog A och C. Pedagog A nämner också att det förekommer mer talspråk, så som förkortningar, förr i tiden. Pedagog B påpekar att eleverna kan skilja på formellt och informellt skriftspråk men att de ideligen blir fel när de skriver. Hon tycker också att eleverna borde få mer undervisning om detta ämne men också att de undervisas i ett tidigare stadium, om hur man skiljer talspråk och skriftspråk. Pedagog B uttrycker sig så här; *"Om dem kan skilja på det? Jo det kan dem ju men det blir ideligen fel på detta, dem behöver undervisas om att skilja på talspråk och skriftspråk."*¹⁰¹

Vi undrade om **pedagogerna har upptäckt ord och uttryck på annat språk än svenska när eleverna skriver texter i skolan**. Pedagog A säger att hon inte tycker det är vanligt alls och påpekar att hon inte ser det särskilt ofta.¹⁰² Pedagog C har sett tendenser av just det amerikanska språket, men hittar mycket sällan detta i elevernas uppsatser. På frågan om pedagogerna har upptäckt ord och uttryck på annat språk än svenska i elevers texter i skolan, yttrar pedagog B sig på detta viset; *"Nej det tror jag inte för dem är inte särskilt kunniga i några andra språk, dem har ju sällan läst eeh tyska eller franska. Det skulle jag bli väldigt förvånad om de plötsligt kom med något sånt."*¹⁰³ Pedagog B säger att eleverna ibland använder sig utav slanguttryck så som; *"dissa någon"* men att detta inte förekommer särskilt ofta. De slanguttryck som eleverna använder är i så fall engelska verb som de försvenskar. Enligt Edlund och Hene är det just substantiv, adjektiv och huvudverb som förändras snabbast och tydligast.¹⁰⁴

En följdfråga till frågan ovan är om **pedagogerna skulle diskutera det med eleverna, ifall de skulle upptäcka inslag av andra språk än svenska i elevernas skrivna texter**.

Pedagogerna är inte eniga på denna fråga. Pedagog A säger att man inte tar upp frågan när eleverna skriver på frihand så som personliga brev. Dock är hon väldigt noggrann med att gå igenom språket, det vill säga skriftspråk och talspråk, när eleverna ska skriva en text som till exempel en debattartikel. Sofkova Hashemi och Hård af Segerstad skriver att så länge elever får undervisning och lär sig skillnaden mellan formellt och informellt språkbruk så får eleverna den rätta grunden och därmed som en bonus kommer även deras skrivsätt förändras till det bättre.¹⁰⁵ På detta sätt kommer eleverna kunna anpassa sitt skrivsätt i skolan och på fritiden mycket lättare. Pedagog A förklarar nedan ett av målen som hon har för sina elever i

¹⁰¹ Se bilaga, Pedagog B

¹⁰² Chrystal., 1988, s. 201

¹⁰³ Se bilaga, Pedagog B

¹⁰⁴ Edlund & Hene., 1996, s. 11

¹⁰⁵ Hård af Segerstad & Sofkova Hashemi., 2006

sin svenskundervisning i skolan; ”Syftet är ju i svenska att de ska kunna skilja på mellan när de ska använda det ena eller det andra språket, det är ju målet, målet asså att dem ska bli medvetna.”¹⁰⁶ Pedagog B påstår att hon går igenom skrivregler om hon skulle hitta text med inslag av andra språk i elevernas skrivna texter. Hon nämner också att formellt och informellt språkbruk inte bara handlar om att använda andra språk i texter utan också att, som hon använder som exempel, eleverna inte nämner författare vid efternamn utan förnamn. Detta menar hon är informellt. Pedagog C går igenom detta med sina elever men säger att det beror på vad texten handlar om. Vissa texter kräver att man använder talspråk så som dialoger. Nedan skriver Hård af Segerstad att detta är något elever borde undervisas om mer i skolan;

*”Hopefully, we will continue to be taught in school, among other institutions of learning to use language in different situations, for varying purposes. Teaching methods have taken into considerations language varieties, and that what is “correct” and “appropriate” in one setting might be the reverse in another.”*¹⁰⁷

Nästa fråga som vi ställde var ifall **pedagogerna kunde se några fördelar eller nackdelar med ord och uttryck på andra språk än svenska i elevers skrivna texter**. Pedagog B anser att det inte finns någon mening med att blanda in andra språk i svenskan. Hon ser inga fördelar med uttryck på andra språk än svenska i elevernas skrivna texter i skolan. Pedagog C ser däremot detta som en fördel och som något kreativt från elevernas sida. Hon poängterar dock att eleverna själva måste vara medvetna om att det kan vara störande och bara kan användas i vissa typer av texter. Josephson anser att nya ord som importeras till det svenska språket är positivt eftersom det vidgar språket och vi får nya uttrycksmöjligheter.¹⁰⁸ Å andra sidan är han mycket kritisk till att vi bara använder oss ut av engelska ord och uttryck och glömmer vårt eget språk.¹⁰⁹

En sista fråga till pedagogerna är **om elevernas skriftspråk skiljer sig när de skriver Nationella prov jämfört med andra skrivna texter i skolan**. Alla tre pedagogerna är eniga om att eleverna ”skärper till sig” när det kommer till att skriva de *Nationella proven*. Pedagog A har dock märkt att eleverna blir influerade av ”datorspråket” och kan därför glömma att skriva stor bokstav i början av meningar. Men detta glömmer eleverna också av när de skriver

¹⁰⁶ Se bilaga, Pedagog A

¹⁰⁷ Hård af Segerstad., 2002, s. 260

¹⁰⁸ Josephson., 2004

¹⁰⁹ Ibid., 2004, s. 12

”vanliga” texter i skolan. Enligt Sofkova Hashemi och Hård af Segerstad är anledningen till att eleverna skriver informellt skriftspråk istället för formellt skriftspråk och har stavningsfel kan bero på att eleverna inte är vana vid att uttrycka sig själva med text.¹¹⁰ Samtidigt är eleverna äldre i vår undersökning och därför har mer erfarenhet att skriva texter i skolan.¹¹¹ När eleverna skriver de *Nationella proven* har pedagog A också märkt att eleverna följer de svenska skrivreglerna mer än vanligt. Pedagog B anser också att eleverna försöker skriva mer ”korrekt” när de skriver de *Nationella proven*. De yttrar sig på följande vis;

”Men om dem skulle använda sig av svordomar om dem sitter och skriver något lite lätt på lektionen och kanske skriver någonting som asshole eller sånt där så vet man ju att det inte är uppskattat på ett Nationellt prov.”¹¹²

Pedagog C anser att eleverna försöker att hålla en så hög skrivnivå som möjligt men att det slår slint många gånger. Nedan förklarar hon varför; *”För det blir ju inte alltid så bra, för dem är inte så tränade helt enkelt att skriva, inte på det sättet i alla fall. Jag tror att dem anstränger sig för mycket och då blir det inte bra.”¹¹³*

4.2.1 Sammanfattning av Intervju

En intressant punkt från intervjuerna med de tre pedagogerna var att pedagogerna tyckte att eleverna kan skilja mellan formellt och informellt skriftspråk, men att de inte alltid förstår när de ska använda sig ut av det. Anledningen enligt pedagogerna är att eleverna inte har fått tillräckligt med undervisning om vad formellt och informellt skriftspråk är. Pedagogerna anser att eleverna borde ha fått kunskap om detta redan på grundskolan.

Alla tre pedagogerna är eniga om att eleverna ”skärper till sig” när det kommer till att skriva de *Nationella proven* och att eleverna följer de svenska skrivreglerna mer än vanligt. Men det intressanta är att pedagog A särskilt märker att eleverna influeras av ”datorspråket” på deras *Nationella prov*. Hon uttrycker sig på detta viset;

”Dem blir påverkade av ”datorspråk” eller vad man ska kalla det för att på så vis att dem skriver inte stor bokstav så ofta i början av meningar. Dem... eh det är ju någonting som är väldigt lätt att glömma då när man skriver egentligen en

¹¹⁰ Sofkova Hashemi & Hård af Segerstad., 2006

¹¹¹ Ibid., 2006, s. 61

¹¹² Se bilaga, Pedagog B

¹¹³ Se bilaga, Pedagog C

*formell text också men när de gör nationella provet så finns det
meningsbyggnad och de följer skrivregler, styckindelning ja
dem skärper sig då.”¹¹⁴*

Pedagog C ser tendenser av det amerikanska språket när elever skriver uppsatser i skolan, medans pedagog A tycker inte alls det är vanligt med ord och uttryck på annat språk än svenska i elevernas texter. Slanguttryck förekommer i elevernas texter enligt pedagog B. Eleverna försvenskar engelska verb som till exempel ”*dissa någon*”.

4.3 Enkät

Enkäterna besvarades av 30 elever som går tredje året på gymnasiet och kommer från två olika yrkesinriktade klasser. Enkäterna speglar elevernas uppfattning om hur de skriver på *Facebook* och hur de skriver i skolan.

Vår enkätundersökning utfördes på ett yrkesinriktat gymnasium där flertalet elever är killar. Detta resulterar i att bara 10 % (N=3) av våra enkätundersökningar utfördes ut av tjejer och resterande 90 % (N=27) utfördes utav killar.

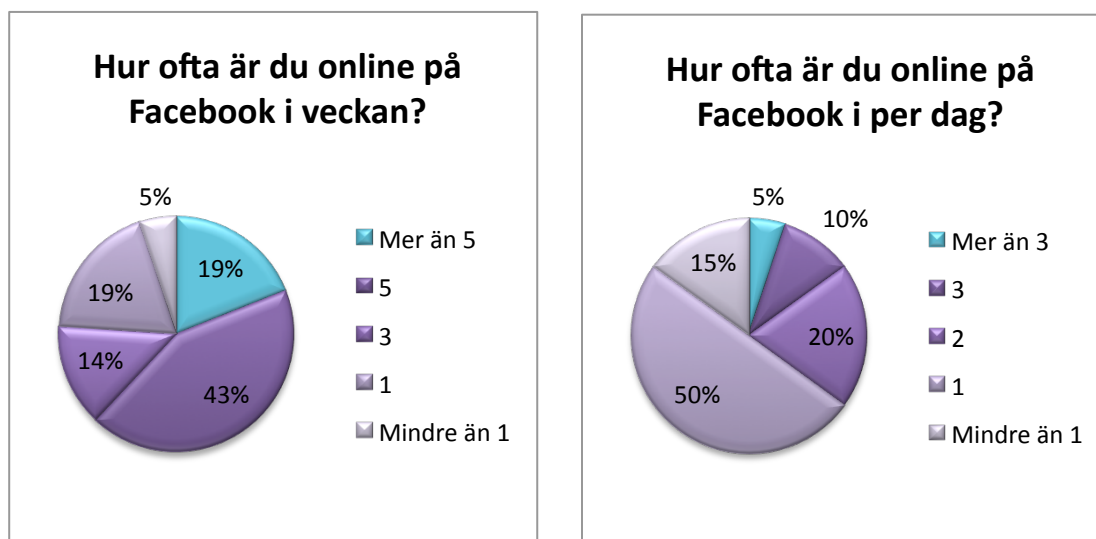
67 % av eleverna som gjorde enkätundersökningen var 18 år gamla. 30 % var 19 år gamla, medans 3 % var 20 år gamla.

På frågan ifall eleverna känner till *Facebook*, så svarade alla 30 elever att de känner till *Facebook*. På frågan om de hade ett *Facebookkonto* svarade 70 % av eleverna Ja. De resterande 30 % som inte hade *Facebookkonto* behövde inte fortsätta att besvara enkäten.

¹¹⁴ Se bilaga, Pedagog A

Diagram 1 & 2: Aktiviteten på Facebook

Nedan redovisar vi hur ofta eleverna är online på Facebook i veckan och per dag. Vi har delat in tillfällena i fem olika kategorier och redovisat resultatet i procent.

Det var viktigt för oss att fråga hur ofta eleverna är online på *Facebook* per vecka och per dag eftersom det kan tänkas påverka elevernas skriftspråk i skolan. Det vi ser i resultatet är att de flesta elever är online på *Facebook* cirka tre gånger i veckan och online cirka en till två gånger per dag. 19 % av eleverna är online på *Facebook* mer än fem gånger i veckan och 5 % är online på *Facebook* mer än tre gånger per dag.

Diagram 3: Kommunikationssätt.

Nedan redovisar vi om eleverna har kontakt med andra medlemmar via gästboken på *Facebook*. Vi redovisar resultatet i procent och två olika kategorier.

En relevant fråga är om eleverna har kontakt med andra medlemmar via *Facebook*. Anledningen till detta är för att vi senare kommer analysera elevernas gästboksinlägg på *Facebook*. 24 % av eleverna påstår att de har kontakt med medlemmar via gästboken medan 76 % av eleverna svara Nej på den frågan.

Av de 76 % som svarade Nej på frågan ovan, svarar hälften senare att de använder sig ut av gästboken när de kommunicerar på *Facebook*. Detta påvisar att hälften av 76 % som svara Nej motsäger sig själva.

På frågan om eleverna enbart skriver på svenska när de skriver på *Facebook* så svarar 67 % Ja och 33 % att de skriver på annat språk än svenska. Av de 33 % som svarar Ja på frågan, skriver att de också använder sig av det engelska språket.

Diagram 4: Elevernas uppfattningar

Nedan redovisar vi elevernas uppfattningar om eleverna skriver annorlunda på Facebook jämfört med när de skriver i skolan. Resultatet redovisas i två kategorier och i procent.

På frågan om eleverna själva tycker de skriver annorlunda på *Facebook* jämfört med när de skriver i skolan svarar 67 % Ja och 33 % Nej på frågan. Som en följdfråga frågade vi också varför de i så fall skulle skriva annorlunda på *Facebook* jämfört med när de skriver i skolan. Eleverna svarade mycket olika på denna fråga men var väl medvetna om att det är en skillnad på hur man skriver på *Facebook* jämfört med när man skriver i skolan.

Nedan har vi citat från tre elever som svarat Nej på frågan;

"För att skolan är lite mer seriös än en chat sida i internet. Dom tar dig inte lika seriöst i skolan annars" (M17)

"för att jag vill ha bra betyg i skolan och bryr mig inte om det på internet för då rättar ingen en" (K19)

"För man får sämre betyg om man skriver som i Facebook" (M20).

Eleverna är medvetna om att man skriver annorlunda i skolan jämfört med hur man skriver på *Facebook* och kan anpassa sitt skrivsätt beroende på vilken situation de är i. Språket som används på *Facebook* skiljer sig från språket som används i skolan. Detta på grund av att

eleverna sällan skriver direkt på datorn i skolan eller kan använda sig av chatten eller bloggar så som de gör på fritiden.¹¹⁵ Sofkova Hashemi och Hård af Segerstad skriver i deras slutsats;

”Skolan skrivvärld skiljer sig markant från elevernas. Skolan är dålig på att tillmötesgå det skrivande eleverna ägnar sig åt på fritiden. I skolan får eleverna sällan möjlighet att skapa text direkt i datorn som de gör hemma.”¹¹⁶

När eleverna svarade på frågan, vad de brukar göra på *Facebook*, fick vi många olika svar: 14 gånger påstås det att man använder *Facebook* för att titta på andra medlemmars bilder. 8 gånger anges det att man använder *Facebook* för att få reda på nyheter/något nytt som händer/kolla runt. 2 gånger vardera används *Facebook* för spel och olika quiz. 7 gånger anges det att man kommunicerar med vänner via *Facebook*. Till sist är det en elev som skriver att han använder *Facebook* för att ”kolla på brudar”. (M13). Andra elever har svarat på följande vis;

”spela spelen som finns. Mest Maffia wars” (M15)

”Göra lite tester och prata med min amerikanska morfar” (K19)

”prata med kompisar, kolla lite bilder från vad som hänt under helgen” (M18)

När vi ställde frågan; använder du dig ut av ord och uttryck på annat språk än svenska när du kommunicerar på *Facebook* svarade 13 elever, som har *Facebookkonto*, Nej på frågan.

Resterande 8 elever svarade Ja på frågan och gav exempel på ord och uttryck de använder sig utav när de skriver på *Facebook*. Två gånger (från olika elever) förekommer förkortningarna ”LOL”, ”OSV”, ”WTF” och ”OMG”. Tre gånger uppger eleverna att de skriver förkortningar utan att ge exempel på dem. En gång vardera förekommer ”IALF” och ”peace bro”.

Senare kommer en liknande fråga på enkäten; ”Använder du dig av några liknande uttryck som du använder på *Facebook* när ni pratar med varandra som vanligt, när ni ses?” 10 av eleverna som har ett *Facebookkonto* skriver att de inte använder sig av liknande uttryck när de pratar med varandra som vanligt. Två gånger förekommer ”What’s up”, ”LOL” samt förkortningar som inte uppges i enkäterna. En gång förekommer ”Dude”, ”OSV”, ”IOF”, ”Hang loos”, ”Surf’s up”, ”OMG” och ”MKT”.

¹¹⁵ Sofkova Hashemi., 2008, s. 142

¹¹⁶ Ibid., 2008, s. 142

Eleverna använder sig av ett mer ”avslappnat” språkbruk när de skriver på fritiden med vänner. Sofkova Hashemi och Hård af Segerstad har upptäckt i sin forskningsrapport att eleverna använder sig av ”kreativa stavningar”, ”förkortningar”, ”egna uttryck” och ”symboler”.¹¹⁷ Eleverna använder sig av detta för att uttrycka sina känslor på ett lättare sätt.

På frågan; ”Använder du dig av ord och uttryck i skolan som du inte skulle använda dig av när du skriver på Facebook? Förklara med egna ord.” svarade tre elever på detta viset;

”Man säger inte så i skolan då blir läraren arg!” (M21)

”nej, oftast kan jag bara använda mina uttryck med personer som jag känner fast det beror på” (M17)

”Ja, för det hade inte varit godkända i arbeten” (M18).

Sex elever som har ett Facebookkonto påstår att de inte använder sig av ord och uttryck i skolan som de använder på Facebook.

4.3.1 Sammanfattning av Enkät

Den första punkten som vi vill ta upp är att många av eleverna motsäger sig själva. På frågan om eleverna har kontakt med andra medlemmar på Facebook via gästboken svarade 76 % Nej. Senare när vi ställde frågan hur de har kontakt med varandra på Facebook, svarade hälften av de 76 % att de skriver till varandra via gästboken. Detta kanske beror på att de inte har läst frågan ordentligt och inte har brytt sig om frågan eller vad de svarat. Av den anledningen är vi också medvetna om att trovärdigheten i enkätundersökningen sjunker.

Något som vi tycker är intressant är att eleverna är medvetna om att de skriver annorlunda när de skriver på Facebook jämfört med när de skriver i skolan. Detta är ett tecken på att eleverna vet vad formellt och informellt språkbruk innebär och kan använda det vid rätt tillfälle. 67 % av eleverna tycker själva att de skriver annorlunda på Facebook jämfört med när de skriver i skolan. Resultatet stämmer väl överens med den tidigare forskning vi har hittat inom detta område. Enligt Sofkova Hashemi och Hård af Segerstad är skolbarnen medvetna om hur de ska skriva i olika situationer och kan anpassa sitt sätt att skriva.¹¹⁸

9 av de 22 elever som har ett Facebookkonto svarade Ja på frågan; Använder du dig av ord/uttryck på annat språk än svenska när du kommunicerar på Facebook? Exempel på

¹¹⁷ Sofkova Hashemi., 2008, s. 142

¹¹⁸ Ibid., 2008, s. 141-142

engelska ord och uttryck som eleverna använder sig av på *Facebook* är *"LOL"* (*laugh out loud*), *"OMG"* (*oh my God!*) och *"WTF"* (*what the fuck*). Eleverna uttrycker inte bara sina känslor¹¹⁹ när de skriver förkortningar utan vi tror också att eleverna blir influerade av Internet, radio, tidningar och TV. Enligt Baron blir eleverna påverkade av den nya informationsteknologin.¹²⁰ Nedan uttrycker sig Baron på detta viset; *"But worst of all, electronically-mediated communication is contagious, polluting traditional writing."*¹²¹

4.4 Analys av Nationella prov

Vi har analyserat 30 stycken *Nationella prov* av elever från två olika klasser. Delen vi har valt att undersöka är den andra delen där eleven skriver en uppsats i svenska. Vi har undersökt om engelska ord och uttryck förekommer i elevernas *Nationella prov*. Vi har också kort nämnt andra förekomster i texterna men valt att inte fördjupa oss i det. Exempel på detta är förkortningar och stor bokstav mitt i en mening.

I de *Nationella proven* som vi analyserat finner vi endast 12 engelska ord och uttryck av totalt 12 080 ord i de *Nationella proven*. Dessa ord och uttryck är en blandning av lånade engelska ord och ord som har blivit försvenskade. Vi har därför kategoriserat de engelska ord och uttryck som vi har upptäckt efter Josephson.¹²² Det är endast en förekomst per ord och uttryck per person.

Vi har anonymiserat eleverna som har använt dessa ord och begrepp genom att koda dem med bokstäver. På detta sätt underlättar det för oss eftersom man lättare ser hur ofta det förekommer engelska ord och uttryck per elev. Nedan redovisar vi alla (12 stycken) exempel på engelska ord och uttryck som vi har hittat i elevernas *Nationella prov*;

Domän ord:¹²³

"En communitysite som är öppen för alla." (M,H)

"En site." (M,H)

"... lägger upp det på webben." (M,H)

¹¹⁹ Sofkova Hashemi., 2008, s. 142

¹²⁰ Baron., 2008, s. 161-180

¹²¹ Ibid., 2008, s. 163

¹²² Se 2.2.1 *Influenser från engelskan*

¹²³ Josephson., 2004, s. 12

Inlånade nya ord:¹²⁴

"... outfit, att vara lite tuffa." (M,D) (importord)

"... realaty program." (M,A) (reality, importord)

"Men även musikvideos och musik finns.." (M,H) (importord)

"... B-action filmer." (M,B) (importord)

"..en mix av allt." (M,G) (importord)

"ecodriving". (M,X) (importord)

"Kör du eget race.." (M,B) (importord)

Slang:¹²⁵

"..väldigt hårt bedömda och nästan robbade." (M,Q)

Konstruktionslån:¹²⁶

"..4 amatör skatebordåkare." (M,T)

4.4.1 Andra förekomster

När vi undersökte de *Nationella proven* upptäckte vi även etablerade förkortningar,¹²⁷ men valt att inte fördjupa oss mer i det eftersom det inte är vårt syfte. Exempel på förkortningar är; *t.ex.*, *ex*, *pga.*, *dvs.*, *m.m.* och *tom*. Dessa förkortningar förekommer ofta i elevernas *Nationella prov*. Vi har också upptäckt att eleverna har svårigheter med att skriva stor bokstav vid rätt tillfälle till exempel; i början av en mening. De skriver istället stor bokstav i mitten av en mening och på ord som de vill framhäva.

¹²⁴ Josephson., 2004, s. 8-9

¹²⁵ Ibid., 2004, s. 9

¹²⁶ Ibid., 2004, s. 10

¹²⁷ Språkrådet., 2008, s. 139-152

4.4.2 Sammanfattning av Nationella prov

Resultatet av de *Nationella proven* stämmer inte överens med vad vi antog i hypotesen. Eleverna blir påverkade av engelska ord och uttryck men inte i den grad som vi antog i hypotesen. Förekomsten av engelska ord och uttryck i elevernas *Nationella prov* förekommer inte särskilt ofta. Vi har hittat 12 engelska ord och uttryck i de 30 *Nationella proven*. 4 av 12 av dessa ord och uttryck kommer från en och samma elev, 2 av 12 ord och uttryck av en elev och det resterande 6 av 12 orden och uttryck kommer från sex olika elever. Förekomsten av ord och uttryck på engelska är få, vilket tyder på att elevernas påverkan av *Facebook* inte är stor.¹²⁸

Vi har även hittat etablerade förkortningar¹²⁹ i elevernas *Nationella prov* så som; *t.ex.*, *ex*, *pga.*, *dvs.*, *m.m.* och *tom*. Stor bokstav mitt i en mening förekommer också ofta i elevernas *Nationella prov*.

4.5 Analys av Facebookinlägg av två elever

I denna del har vi valt att redovisa analysen av två elevers gästboks-inlägg från *Facebook*. Dessa två elever är killar, 19 år gamla och går tredje året på gymnasiet. Båda har genomfört enkätundersökningen och skrivit *Nationella provet*. Vi har jämfört vad eleverna har svarat i enkätundersökningen, analyserat deras *Nationella prov* med hur de egentligen skriver på *Facebook*. Redovisningen sker för varje individ.

4.5.1 Elev 1

Elev 1 är online varje dag, tre gånger per dag och har kontakt med andra medlemmar och vänner på *Facebook*.

Elev 1 ägnar tiden på *Facebook* åt att titta på andra medlemmars bilder och skriva till andra medlemmar. På enkäten svarar eleven Nej på att han skriver till andra medlemmar via gästboken, men när vi senare ställer frågan; Hur brukar ni kommunicera med varandra på *Facebook*, så svarar eleven att han kommunicerar via gästboken. När vi har tittat på hans *Facebook* och gästbok så är det tydligt att han kommunicerar via den, men också genom att kommentera andra medlemmars bilder. Elev 1 kommunicerar oftast med andra medlemmar när man inte har hört av varandra på länge.

¹²⁸ Baron., 2008, s. 170-171

¹²⁹ Språkrådet., 2008, s. 139-152

Elev 1 svarar Ja, när han svarar på frågan; *"Använder du dig av ord och uttryck när du kommunicerar på Facebook?"*. Eleven påstår också att han använder ord och uttryck på annat språk än svenska när han skriver på *Facebook*. Ett exempel som ges i enkätundersökningen vid två tillfällen är förkortning *"LOL"*. När vi sedan har undersökt elevens gästbokinlägg på *Facebook* har förkortningen *"LOL"* inte förekommit på över två månader. Dock har vi sett en del *"smilisar"*. Förkortningar förekommer heller inte så ofta som han uppger i enkätundersökningen, det finns däremot mycket *"brott"* mot standardskriftspråket som till exempel felstavningar och jargong i gästbokinläggen.

När vi har analyserat Elev 1 *Nationella prov* kan vi se att det bara tre gånger förekommer etablerade förkortningar¹³⁰ som till exempel *pga.* (förekommer två gånger i texten) och *t.ex.* (förekommer en gång i texten). Elev 1 tycker själv att han skriver annorlunda när han skriver på *Facebook* jämfört med när han skriver i skolan. *"Man använder inte uttryck och förkortningar som man gör i facebook"* (Elev 1). Trots hans yttrande om att han inte skriver förkortningar och uttryck i skolan, kan vi se det i hans *Nationella prov*. Dock är han medveten om att språket som används på *Facebook* inte kan användas i skolan. På frågan om varför han tror att han skriver annorlunda på *Facebook* jämfört med i skolan, så svarar Elev 1; *"För man får sämre betyg om man skriver som i facebook"*

Utdrag ur Elev 1 gästbok på *Facebook*:

Elev 1 Nu blev du lite konfunderad va ;)

den 7 februari kl. 11:44

Person X Tack! KAKA??? va fan?

den 7 februari kl. 10:34

Elev 1 GRATTIS :D KAKA

den 5 februari kl. 22:49

.....

¹³⁰ Språkrådet., 2008, s. 139-152

Elev 1 haha jo fan de e sjukt gott har borta.. fast ska hem imon :(fast ska inte klaga haft sjukt gott vader hela tiden :) hahha jaa sjukt manga tjocka manniskor har borta man blir ju nastan radd.. aja ha d gott vi ses :)
den 31 mars 2008 kl. 00:22

Person Y Grattis på 18-årsdagen hörnu ;)
den 10 mars 2008 kl. 20:10

Elev 1 OH man tackar så mkt :D
den 11 mars 2008 kl. 14:30

Person Y Hörde att du var i USA, haha faaan vad avundsjuk man blir då :P Hur har ni de, är alla lika tjocka som man tror ? :D
den 30 mars 2008 kl. 20:54

4.5.1.1 Sammanfattning av Elev 1

Elev 1 svarar i enkätundersökningen att han inte skriver till andra medlemmar via gästboken på *Facebook*. Senare på frågan; ”Hur brukar ni kommunicera med varandra på *Facebook*?”, så svarar Elev 1 att han kommunicerar bland annat via gästboken. Han är en av eleverna som motsäger sig själv på denna fråga.

I enkätundersökningen ger Elev 1 exempel på ord och uttryck som han skriver på annat språk än svenska på *Facebook*. Exempel på detta är förkortningen ”*LOL*”. När vi analyserat elevens gästbokinlägg på *Facebook*, använder han sig inte av förkortningen ”*LOL*” på två månader. Däremot har vi hittat avvikelser från standardskriftspråket genom exempelvis; grammatiska fel, felplacering av stor bokstav och punkter. Vi har även hittat många smilies som han använder istället för ord, för att uttrycka sina känslor.

I elevens *Nationella prov* kan vi inte hitta ord eller uttryck på annat språk än svenska. Det enda vi har upptäckt i elevens text är etablerade förkortningar¹³¹ som; ”*pga.* och ”*t.ex.*”.

¹³¹ Språkrådet., 2008, s. 139-152

4.5.2 Elev 2

Elev 2 har kontakt med sina vänner via *Facebook* och är online på fem gånger i veckan, cirka en gång per dag.

Det Elev 2 brukar göra på *Facebook* är; att delta i olika *Facebook* grupper och andra evenemang. Han har svarat Nej på frågan om han har kontakt med sina vänner via gästboken på *Facebook*. När vi ställt frågan; Hur brukar ni kommunicera med varandra på *Facebook*, svarar eleven att han både kommunicerar via gästboken men samt också via e-post eller chatt. Elev 1 kommunicerar inte vid speciella situationer utan skriver, som han uttrycker det själv, till "alla"(elev 2) vänner på *Facebook*.

Elev 2 svarar Nej på frågan om han skriver annorlunda på *Facebook* jämfört med när han skriver i skolan. I elevens *Nationella prov* har vi observerat att han ideligen glömmor stor bokstav i början av meningar och skriver stor bokstav slumpmässigt mitt i en mening för att framhäva ett ord. På *Facebook* har vi dock observerat att han skriver stor bokstav vid ny mening. Vi har heller inte i hans gästboksinslag upptäckt stor bokstav mitt i en mening.

Förkortningen *t.ex.* förekommer endast en gång i elevens *Nationella prov*. På *Facebook* använder han sig av så som Elev 1 av smilies för att tydliggöra sina känslor.

Utdrag ur Elev 2 gästbok på *Facebook*:

Elev 1 Tjanare borshan hur e de hemma i snon da :D *ler puss smek ler ler smek*
den 25 mars 2008 kl. 07:19

Elev 2 Det suger, bokstavligt talat.. Du är lite smågay, jag är rädd för dig... xD
Nej men allvarligt talat så är det inte så jävla kul. Hur fan har du det bland talibanerna då?
pöss
den 25 mars 2008 kl. 12:06

Elev 1 amen de e ratt at dig vettu :D finns inga talivbaner har vettu bara mexicaner och dom e ganska sneellla sen finns de en massa idioter också men dom e annnu trevligare :D
den 25 mars 2008 kl. 19:30

Elev 2 Kom igen nu då, tagga till. Projektarbete idag;D

den 2 april kl. 15:39

Elev 1 alltid taggad ;)

den 2 april kl. 16:00

4.5.2.1 Sammanfattning av Elev 2

Elev 2 motsäger sig själv som Elev 1 i enkätundersökningen. Han uppger att han inte kommunicerar på *Facebook* via gästboken. Senare på frågan; ”*Hur brukar ni kommunicera med varandra på Facebook?*” svarar Elev 2 att han kommunicerar via gästboken.

Elev 2 svarar i enkätundersökningen att han inte skriver annorlunda på *Facebook* jämfört med vad han gör i skolan. När vi analyserade Elev 2 *Facebooksinlägg* stämmer det inte överens med det eleven har svarat i enkätundersökningen. På elevens *Nationella prov* felplacerar han stor bokstav och glömmer dem ofta i början av meningar. När vi har tittat på elevens *Facebooksinlägg* har vi inte upptäckt sådana fel. I inläggen har eleven stor bokstav i början av meningar och vi har inte upptäckt felplacering av stor bokstav. Detta kan bero på att eleven är under stor press när han skriver *Nationella proven* i skolan, eftersom han inte gör dessa misstag när han skriver på *Facebook*. Engelska ord och uttryck förekommer inte i elevens *Facebookinlägg* eller i det *Nationella provet*.

5. Diskussion

5.1 Inledning

Vårt syfte är att undersöka om det skrivna språkbruket skiljer sig mellan de *Nationella proven* i svenska och *Facebook*. Det vi valt att undersöka närmare är om det förekommer engelska ord och uttryck i de *Nationella proven*.

Vår hypotes är att eleverna använder sig av engelska ord och uttryck i de *Nationella proven*, men inte i så stor grad som vi antar att de gör på *Facebook*. Detta eftersom vi tror att eleverna ”skärper till sig” när de skriver *Nationella proven*. Vår andra hypotes är att pedagogerna har upptäckt att det förekommer engelska ord och uttryck i elevers texter, men att de är medvetna om att det förekommer mer engelska ord och uttryck i elevernas ”vanliga” texter än i de *Nationella proven*.

5.2 Övergripande resultat

En kort sammanfattning av våra resultat från intervjuerna är att pedagogerna tyckte att eleverna kan skilja mellan formellt och informellt skriftspråk men att de inte har fått tillräckligt med undervisning om hur och när man ska använda formellt och informellt skriftspråk.¹³² De tre pedagogerna tycker att eleverna oftast skriver mycket bättre på de *Nationella proven* än när de skriver andra texter. En pedagog säger att eleverna influeras av *datorspråket*, även ifall de skriver bättre, när de skriver de *Nationella proven*.

Enligt pedagog C förekommer det amerikanska ord och uttryck när eleverna skriver texter i skolan, samtidigt har pedagog B uppmärksammat att det förekommer försvenskade engelska verb i elevers texter.¹³³

Från enkätundersökningen har vi fått fram att de flesta eleverna är medvetna om att de skriver annorlunda när de skriver på *Facebook* jämfört med när de skriver i skolan. 67 % av eleverna tycker själva de skriver annorlunda på *Facebook* jämfört med när de skriver i skolan.¹³⁴ Vi tror att detta är ett tecken på att eleverna kan skilja mellan formellt och informellt skriftspråk och kan anpassa sitt språk till den situation de befinner sig i. Exempel på ord och uttryck på annat språk än svenska som eleverna uppger att de använder sig av på *Facebook* är;

¹³² Se Resultat., sid. 28

¹³³ Se Resultat., sid. 28

¹³⁴ Se Resultat., sid. 33

"LOL" (*laugh out loud*), "OMG" (*oh my God!*) och "WTF" (*what the fuck*).¹³⁵ 9 av 22 elever som har ett *Facebookkonto* svarar att de använder sig av ord och uttryck på annat språk än svenska på *Facebook*.

Förekomsten av engelska ord och uttryck i de *Nationella proven* var inte stor. Vi upptäckte 12 engelska ord och uttryck från totalt 12 080 ord i de 30 *Nationella proven*.¹³⁶ Dessa 12 engelska ord och uttryck används av totalt 8 elever, vilket vi anser inte är mycket.

I Elev 1 *Nationella prov* kan vi inte hitta ord eller uttryck på annat språk svenska. Etablerade förkortningar¹³⁷ så som "pga." och "t.ex." förekommer i elevernas texter.¹³⁸ I enkätundersökningen skriver Elev 1 att han använder sig av ord och uttryck på annat språk än svenska, han ger exempel på ett ord han använder; "LOL". När vi sedan analyserade Elev 1 gästboksintlägg från *Facebook*, kan vi inte hitta förkortningen "LOL" eller ord och uttryck på annat språk än svenska, på över två månader. Vi har däremot hittat grammatiska fel och en hel del smilies.

Elev 2 uppger i enkätundersökningen att han inte skriver annorlunda på *Facebook* jämfört med vad han gör i skolan. Detta stämmer inte överens med det resultat vi har fått fram hans *Facebookinlägg* och *Nationella prov*. I Elev 2 *Nationella prov* kan vi inte hitta ord och felplacerar dem istället i mitten av meningar.¹³⁹ När vi analyserat *Facebookinläggen* kan vi inte hitta några sådana misstag, han använder sig av stor bokstav vid rätt tillfälle.

5.2.1 Förekomsten av engelska ord och uttryck i Nationella prov

I de 30 *Nationella prov* som vi analyserade upptäckte vi totalt 12 ord med engelskt ursprung av totalt 12080 ord. Ett exempel är det engelska ordet "to rob" som betyder "att råna", ordet har en elev gjort om till "robbade".¹⁴⁰ Eleven har försvenskat det engelska ordet genom att anpassa det till det svenska böjningssystemet, genom att ändra på ändelsen. Detta ord ligger under kategorin "slang". Vi har i textmaterialet, från de *Nationella proven*, endast upptäckt ett ord inom denna kategori, detta kan bero på att eleverna är väldigt medvetna att det inte är accepterat, speciellt inte när de skriver *Nationella prov* i svenska.

¹³⁵ Se Resultat., sid. 34

¹³⁶ Se Resultat., sid. 36

¹³⁷ Språkrådet., 2008, s. 139-152

¹³⁸ Se Resultat., sid. 37

¹³⁹ Se Resultat., sid. 43

¹⁴⁰ Se Resultat., sid. 37

En annan kategori med låneord från engelskan är ”inlånade nya ord”. Det förekom sju stycken ord i denna kategori av totalt 12 ord. Exempel på ett ord är; ”*ecodriving*” som är ett direkt importerat engelskt ord.¹⁴¹ Anledningen till att det förekommer flest ord i kategorin ”*inlånade nya ord*” i de *Nationella proven* tror vi beror på att det är lättare och smidigare att använda engelska ord. Ord som ”*ecodriving*”¹⁴² är inte bara ett engelskt ord som vi lånar i Sverige utan också ett internationellt ord. ”*Ecodriving*” har fått en ny betydelse där människor är medvetna om vad just ”*ecodriving*” betyder. Det svenska ordet för ”*ecodriving*” är ”miljövänlig bilkörning” men dessa två kan förknippas på olika sätt. Miljövänlig bilkörning kan betyda många olika saker som till exempel att man använder sig ut av en bil som går på el istället för bensin eller att man använder sig ut av diesel istället för bensin. ”*Ecodriving*” har en specifik betydelse där man kör sparsamt och ekonomiskt. ”*Inlånade nya ord*” kan anses som både positivt och negativt, men enligt Josephson, är detta positivt för det svenska språket.¹⁴³ Josephson anser att nya ord i svenskan är en vinst för språket och ger oss nya uttrycksmöjligheter.¹⁴⁴

Vi anser också att det är en fördel för det svenska språket eftersom man har, som Josephson påpekar, flera olika möjligheter att uttrycka sig.¹⁴⁵ Ju fler ord man kan använda för att uttrycka sig, ju mer preciserar man det man menar och vill få fram. Ett annat exempel på ord som en elev har använt sig av på de *Nationella proven* är ”*outfit*”, detta ord är också ett importord från engelskan.¹⁴⁶ När man översätter ordet ”*outfit*” till svenska får vi fram denna förklaring;

”*Outfit* [*autfit*] subst. 1 utrustning; kläder, ställ, ekipering 2 vard. [*arbets*]lag, gäng 3 vard. *Firma*”.¹⁴⁷

Eleven använder ordet ”*outfit*” när han beskriver vad en eller flera har på sig, det vill säga klädseln, skorna och tillbehör. Ordet ”*outfit*” har en specifik betydelse men när man använder det svenska ordet för ”*outfit*” som är utrustning får man plötsligt flera olika betydelser. Istället för att använda sig av flera ord för att få fram sitt budskap och det man menar, kan man använda sig ut av ett gemensamt begrepp som ”*outfit*”. Vi kan förstå att det är lättare för eleverna att använda sig utav engelska importord för att få fram vad de egentligen menar med

¹⁴¹ Se Resultat., sid. 37

¹⁴² <http://www.ne.se/sok/eco-driving?type=NE> ., 2009-05-07

¹⁴³ Se Bakgrund sid. 10-12

¹⁴⁴ Josephson., 2004, s. 9

¹⁴⁵ Ibid., 2004

¹⁴⁶ Se Resultat., sid. 37

¹⁴⁷ <http://www.ne.se/sok/outfit?type=NE> ., 2009-05-07

ett ord, istället för att använda sig utav flera svenska ord som inte kan specificera vad de egentligen vill komma fram till.

Andra ord som vi upptäckte i elevernas *Nationella prov* är ”domänord”.¹⁴⁸ Det förekom tre sådana ord; ”communitysite”, ”site” och ”webben”. Anledningen till att dessa ord kallas för domänord är för att de bara används när man talar om ett specifikt område. ”Domänorden”¹⁴⁹ som vi upptäckte används inom ”datorvärlden”. Vi tycker inte det är konstigt att det förekommer domänord inom ”datorvärlden” i elevernas *Nationella prov*. Anledningen till detta, tror vi, är för att det används ett specifikt ”språk” inom ”datorvärlden” och att det inte finns så många andra termer som eleverna känner till som man kan använda för att beskriva ”datorvärlden” på.

Inom vår sista kategori vid namn ”konstruktionslån”¹⁵⁰ har vi endast ett exempel från de *Nationella proven* och det är ”skateboardåkare”.¹⁵¹ ”Rullbräda” är ett ord som är väletablerat och har funnits länge i det svenska språket men det är inte ofta man hör det användas av ungdomar idag. Senare har ordet ”rullbräda” konstruerats på ett nytt sätt efter engelskt mönster; ”skateboard”¹⁵², utan att betydelsen på ordet ändras.¹⁵³ Vi tror personligen att eleverna inte är medvetna om att det finns alternativa ord för ”skateboard” eftersom att eleverna är unga och uppvuxna i ett samhälle där termen ”skateboard” används oftare än ”rullbräda”.

5.2.2 Förekomsten av engelska ord och uttryck i elevers inlägg på Facebook

Vårt syfte går ut på att undersöka om det är någon skillnad på det skrivna språkbruket i de *Nationella proven* och på Facebook. När vi tittade på två elevers Facebookinlägg har vi upptäckt flera engelska låneord. Ett exempel på ord som går under kategorin ”slang” är ”taggad” från Elev 2.¹⁵⁴ Detta ord kommer från engelska verbet ”to tag” som betyder att ”hänga med”. Eleven har försvenskat ordet och lagt till en ändelse; ”taggad”. Verbet ”to tag” ändras till ett adjektiv ”taggad” som beskriver hur en person är. Med ordet ”taggad” vill eleven beskriva sig själv som en person som alltid ”hängar med”. Ett annat exempel på ord som används av Elev 2 är ”slang” uttrycket ”smågay”. Ordet ”gay” kommer ifrån engelskan

¹⁴⁸ Josephson., 2004, s. 12

¹⁴⁹ Se Resultat., sid. 36

¹⁵⁰ Josephson., 2004, s. 10

¹⁵¹ Se Resultat., sid. 37

¹⁵² <http://www.ne.se/lang/skateboard> ., 2009-05-07

¹⁵³ Josephson., 2004, s. 10

¹⁵⁴ Se Resultat., sid. 37

som betyder homosexuell.¹⁵⁵ När eleven har gjort om ordet ”gay” till ”smågay” så får ordet en ny betydelse. Hans betydelse för ordet ”smågay” kan vara att man är feminin.

När vi analyserade elevernas *Facebookinlägg* fann vi också förkortningar i elevernas texter samt också felplacering av stor bokstav.¹⁵⁶ Stora bokstäver förekom oftast mitt i meningar. Detta tror vi beror på att eleverna vill framhäva ett ord i en mening och att eleverna kanske tror att läsaren begriper, det de vill framhäva i meningen, lättare. Förkortningar som förekom i elevernas *Nationella prov* är; *tex*, *ex*, *pga*, *dvs*, *mm*, och *dvs*. Dessa förkortningar är etablerade förkortningar¹⁵⁷ i det svenska standardskriftspråket och förekommer i elevernas *Nationella prov*.

5.2.3 Elevers uppfattning om förekomsten av engelska ord och uttryck i enkätundersökningen

När man jämför elevernas enkätundersökningar med deras *Nationella prov* och två av elevernas *Facebooksinlägg*, ser man att elevernas svar från enkätundersökningen motsäger hur det egentligen skriver och vad de gör på *Facebook*. På frågan; ”Har du kontakt med andra medlemmar via gästboken?” svarade 76 % av eleverna Nej på frågan.¹⁵⁸ När vi senare frågar eleverna hur de brukar kommunicera med varandra på *Facebook* så svarar hälften av eleverna är inte helt säkra på om eleverna har varit medvetna om hur de har svarat. Detta kan bero på att de inte orkat engagera sig när de svarat i enkätundersökningen. Ifall eleverna inte har varit medvetna om att de svarat som de gjort är detta, enligt oss, väldigt intressant. Vi tycker detta är intressant för att eleverna omedvetet skriver i gästboken, fastän de uppger att de inte gör det.¹⁵⁹ Ett annat exempel på detta är när vi har analyserat *Facebooksinläggen* från Elev 1 och Elev 2. Elev 1 uppger att han inte använder sig ut av gästboken när han kommunicerar på *Facebook*, men när vi frågar hur han kommunicerar med andra medlemmar så svarar han att han skriver till dem via gästboken. När vi har tittat på hans enkätsvar uppger han att han också använder sig av förkortningar när han kommunicerar på *Facebook*. Efter att ha analyserat Elev 1 gästbok på *Facebook* kan vi se att eleven använder sig bland annat av gästboken när han kommunicerar. Vi kan dock inte hitta en enda förkortning på över två månader, däremot har vi hittat en del slang och smilies. Detta är ett tydligt exempel på att en elev uppger en sak fast gör något annat i verkligheten.

¹⁵⁵ <http://www.ne.se/lang/gay> ., 2009-05-07

¹⁵⁶ Se Resultat., sid. 37

¹⁵⁷ Språkrådet., 2008, s. 139-152

¹⁵⁸ Se Resultat., sid. 32

¹⁵⁹ Se Resultat., sid. 33

I enkätundersökningen ställde vi frågan; *”Tycker du att du skriver annorlunda på Facebook jämfört med när du skriver i skolan?”*. Nästan tre fjärdedelar av eleverna uppger att de skriver annorlunda när de skriver på *Facebook* jämfört med när de skriver i skolan.¹⁶⁰ Sofkova Hashemi poängterar i resultaten från en studie om skolbarns skrift att; *”Skolbarnen är väl medvetna om skillnaden i språkbruk mellan olika typer av texter och kan växla stil, vilket de visar exempel på i sitt skrivande på skolan och på fritiden.”*¹⁶¹

Våra resultat överrensstämmer med dem från Sofkova Hashemi och Hård af Segerstads studie; när de skriver att eleverna kan växla mellan sättet de skriver i skolan och på fritiden. När vi analyserat Elev 1 och Elev 2 *Facebooksinlägg*, har vi märkt att eleverna använder sig av ett mycket mer ”ledigare” och ”fritt” språk på *Facebook*. Detta språk kan liknas talspråk. Hård af Segerstad beskrev talspråk så här;

*”Spoken language has been characterized as being less structured and organized than written language, as it is being created on the spur of the moment and does not allow for extended planning in order to pack complex nuances neatly.”*¹⁶²

I Elev 1 och Elev 2 *Nationella prov* kan vi se spår av talspråk men inte i samma grad som på deras *Facebooksinlägg*. Vi tror att eleverna är mycket medvetna om hur de skriver när de skriver i skolan. De vet att deras texter och speciellt att *Nationella proven* i skolan är viktiga för deras betyg och framtid. Som eleverna själv uttryckte det;

”För att skolan är lite mer seriös än en chat sida i internet. Dom tar dig inte lika seriöst i skolan annars” (M17)

”för att jag vill ha bra betyg i skolan och bryr mig inte om det på internet för då rättar ingen en”(K19)

Ett av våra syften var att undersöka om engelska ord och uttryck förekommer i de *Nationella proven*. I enkätundersökningen svarar 13 av 21 elever, som har *Facebookkonto*, att inte använder sig ut av ord och uttryck på annat språk än svenska när de skriver till sina vänner på *Facebook*. De elever som anger att de använder sig av ord och uttryck på annat språk än svenska påstår att de använder förkortade uttryck som *”LOL”*, *”OSV”* och *”OMG”*. En gång

¹⁶⁰ Se Resultat., sid. 33-34

¹⁶¹ Sofkova Hashemi., 2008, s. 141

¹⁶² Hård af Segerstad., 2002, s. 37-38

vardera förekommer *"IALF"* och *"peace bro"*. När vi analyserade de *Nationella proven* kunde vi hitta många förkortningar men inte av engelskt ursprung. Vi hittade etablerade förkortningar¹⁶³ som; *t.ex., pga., dvs., ex., och m.m.* Det här är ännu ett exempel där vi tror att eleverna är medvetna om när de kan använda sig av mer "lediga" uttryck. Sofkova Hashemi beskriver elevers språkbruk på fritiden på detta viset;

*"På fritiden använder sig många av ett ledigare och mer personligt språkbruk i kommunikationen med vänner och andra i nya medier. Språkbruket här uppvisar många exempel på kreativa stavningar och förkortningar, egna uttryck och symboler för att visa attityd och känslor m.m."*¹⁶⁴

5.2.4 Pedagogernas uppfattning om förekomsten av engelska ord och uttryck i elevernas texter i skolan

Förkortningarna som används i de *Nationella proven* är språkliga uttryck på svenska som de har förkortat. När vi frågade pedagogerna om de har upptäckt ord och uttryck på annat språk än svenska i elevernas skrivna texter i skolan, svarade pedagog A Nej på denna fråga medan pedagog B och C svarade Ja. Pedagog A har inte upptäckt ord och uttryck på annat språk än svenska i elevernas texter i skolan, men säger att det förekommer mer förkortningar och talspråk i deras texter förr i tiden. Pedagog C har sett att det förekommer ord och uttryck på amerikanska, och beskriver det så här; *"Ja det är väl då Amerikanskan, shit och sånt, men det är inte mycket alltså, jag tycker inte det, inte när dom producerar uppsatser och sånt."*¹⁶⁵ Pedagog B har sett engelska verb som har blivit försvenskade av eleverna. Ett exempel som hon uppger är *"dissa någon"*, som hon anser är slang. Enligt pedagog B förekommer inte heller detta ofta i elevernas texter i skolan.¹⁶⁶

Till skillnad från Josephson ser pedagog B inga fördelar med ord och uttryck på andra språk än svenska i elevernas texter och säger att hon skulle gå igenom de svenska skrivreglerna med eleverna om hon hittade inslag av detta i elevernas texter.¹⁶⁷ Både pedagog A och C är noggranna med att gå igenom regler för språket beroende på vad eleverna skriver för sorts text. Pedagog A anser att det är acceptabelt att använda sig av ord och uttryck på annat språk än svenska om de skriver;

¹⁶³ Språkrådet., 2008, s. 139-152

¹⁶⁴ Sofkova Hashemi., 2008, s. 141-142

¹⁶⁵ Se bilaga, Pedagog C

¹⁶⁶ Se Resultat., sid. 28

¹⁶⁷ Josephson., 2004

”... ett personligt brev så får dem skriva hur dem vill. Men om det är om dem ska skriva redovisning om någonting eller, kanske skriva en debattartikel så pratar vi väldigt mycket om språket och just skillnaden mellan talspråk och skriftspråk..formellt och informellt och så...”¹⁶⁸

Hon nämner också att det är viktigt att eleverna lär sig skillnaden mellan talspråk, när de kan skriva ”ledigt”, och när de ska använda akademiskt språk. Hon anser att det är okej att använda ord och uttryck från andra språk än svenska när eleverna skriver på ”fri hand” och när de skriver personliga brev. Pedagog C tycker att ord och uttryck på annat språk än svenska är en fördel när eleverna skriver ”en viss” typ av texter. Hon anser detta som ett kreativt sätt att skriva så länge eleverna använder det i ”rätt” situation. Vi tycker personligen att man kan använda sig utav ord och uttryck på annat språk än svenska när man skriver i skolan. Vi tycker att det är innehållet i de skrivna texterna som är viktigt och inte grammatiken och utseendet. Det viktiga är att eleverna får fram det de vill säga och inte hur de skriver. Men självklart är det också viktigt i vilken situation man använder sig utav ord och uttryck på annat språk än svenska i skrivna texter. Vi anser till exempel att det inte lämpligt att använda slang och ord och uttryck på annat språk än svenska i de *Nationella proven*.

En annan fråga till pedagogerna är om de har en uppfattning om eleverna kan skilja mellan formellt och informellt skriftspråk. Pedagog B anser att eleverna kan skilja på formellt och informellt skriftspråk men att det ständigt blir fel när de skriver, hon anser också att eleverna behöver mer undervisning redan när de börjar i skolan. Pedagog A och C har uppfattningen om att eleverna kan skilja på formellt och informellt skriftspråk. Pedagog C yttrar sig på detta viset;

”Jag försöker nog lära dem att det finns ett talspråk och ett skriftspråk och det formella är nog skriftspråk men informellt är nog mer personlig, jo man försöker men de kanske inte kan just dem orden för det. Alltså just skillnad, att dem vet ordet formellt och informellt.”¹⁶⁹

Vi är eniga med pedagog C angående att eleverna behöver undervisning om hur man skriver på ett formellt och informellt sätt, men frågan är vems ansvar det är. Vi får en känsla av att pedagogerna försöker stöta bort ansvaret från sig själva om vem det är som ska lära eleverna

¹⁶⁸ Se bilaga, Pedagog A

¹⁶⁹ Se bilaga, Pedagog C

skillnaden på formellt och informellt skriftspråk. Två av tre pedagoger tycker att eleverna borde ha undervisats om formellt och informellt skriftspråk redan i grundskolan.

5.3 Pedagogens roll och konsekvenser av studien

Vi tror att det är väldigt svårt för en pedagog att bedöma vad som är etablerade och ickeetablerade engelska ord och uttryck. När ska eleverna få använda sig utav ord och uttryck på annat språk än svenska? Om eleverna skulle få använda ord och uttryck på engelska när de skriver texter i skolan, vilka ord och uttryck skulle eleverna få använda då och i vilket sammanhang?

Vi tycker personligen att det är svårt att definiera vad som är etablerade engelska ord och uttryck som man kan använda när man skriver svenska texter i skolan. För att göra eleverna medvetna om det är det, enligt oss, ett krav som pedagog att diskutera innebörden av formellt och informellt språkbruk i skolan. Som vi har upptäckt när vi gjort vår studie är eleverna medvetna om att de inte kan använda sig av ett informellt språkbruk när de skriver det *Nationella provet*. Eleverna är däremot inte medvetna om när de *kan* använda sig utav informellt språkbruk i sina texter i skolan. Vi tror att det kan bero på pedagogens och dens krav på hur eleverna ska skriva i skolan. Pedagog B ser inga fördelar med att använda ord och uttryck på annat språk än svenska i skolan. Hon tycker inte att det finns någon mening med att blanda in andra språk i svenskan. Medans pedagog A och C tycker att man kan använda sig ut av ord och uttryck till rätt sorts texter. De vill att eleverna ska vara medvetna om när man kan använda sig ut av exempelvis engelska ord och uttryck i texter.

Vi håller personligen med pedagog A och C. Eleverna ska kunna få skriva ”mer fritt” och de ska kunna använda sig av ord och uttryck som eleverna tycker passar in i texten. Vi som blivande pedagoger vill vägleda och hjälpa elever att förstå hur och när man kan använda sig utav engelska ord och uttryck i svenska texter på skolan. Som Baron beskriver håller inte språket på att dö ut utan vår attityd till språket ändras.¹⁷⁰ Vi anser att det är viktigt med grammatik och struktur men det viktigaste för oss är innehållet i elevers texter. Vi tycker att det är väsentligt att eleven kan ge uttryck för sin kreativitet, tankar och känslor i sin text. Grammatiken och stavningsfel är inte lika betydelsefullt som innehållet i texterna. Vi vill hjälpa eleverna att förstå i vilken situation man kan skriva ”mer fritt” och att man inte kan använda sig ut av samma stil på språket när eleverna skriver *Nationellt prov* jämfört med när dem skriver på *Facebook*.

¹⁷⁰ Baron., 2008, s. 170

Det är svårt för oss att redan *avgöra* hur vi ska lära eleverna skillnaden på formellt och informellt språk. Kanske är inte det vår uppgift? Enligt pedagog B borde eleverna få undervisning om formellt och informellt skriftspråk redan tidigare i grundskolan. Hon anser inte att det är gymnasiepedagogs uppgift att undervisa eleverna skillnaden på formellt och informellt skriftspråk, detta är något som de borde ha kunskap om innan de börjar på gymnasiet. Vi tycker personligen att detta är viktigt att undervisa detta kontinuerligt. Det är lätt att lägga ansvaret på andra pedagoger i tidigare stadium, istället för att ta ansvar själv. Fattas det kunskap om hur man skriver en formell eller informell text i ens egen klass så borde man ta ansvar och utbilda sina elever. Enligt oss har man en plikt som pedagog att ge den kunskap som eleverna behöver för framtiden.

Litteraturförteckning

Böcker

Baron, Naomi S. (2008). *Always On: Language in an Online and Mobile world*. USA: Oxford University Press.

Bergquist Magnus, Lövheim Mia & Sveningsson Malin. (2003). *Att fånga nätet*. Lund: Studentlitteratur.

Chrystal, Judith-Ann. (1988). *Engelskan i svensk dagspress*. Stockholm: Svenska språknämnden.

Dunkels, Elza. (2005) *Nätkulturer- vad gör barn och unga på Internet?* I Fil.dr Gun-Marie Frånberg. *Tidskrift för lärarutbildning och forskning*. (s. 41-51). Umeå: Fakultetsnämnden för lärarutbildning.

Edlund, Lars-Erik och Hene Birgitta. (1996) *Lånord i svenskan*. Stockholm: Nordstedts Förlag AB.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Wängnerud, Lena (2007). *Metodpraktikan*. Stockholm: Norstedt Juridik AB.

Gärdenfors, Peter & Holsanova, Jana. (2008) *Att kommunicera med och utan teknik*. I Domeij, Rickard. (s.25-44) Stockholm: Nordstedts Akademiska Förlag.

Hård af Segerstad, Ylva. (2002). *Use and Adaption of Written Language to the Conditions of Computer- Mediated Communication*. Göteborg University: Department of Linguistics.

Hård af Segerstad, Ylva & Sofkova Hashemi, Sylvana. (2006). *Learning to write in the information age: A case study of schoolchildren's writing in Sweden*. Waes Van, Luuk. Leijten Mariëlle. Neuwirth M. Christine (s. 49- 63) Holland: Elsevier Ltd.

Josephson, Olle. (2004). *Engelskan i 2000-talets Sverige*. I Svenska språknämnden. (s. 7-24). Stockholm: Nordstedts Akademiska Förlag.

Sofkova Hashemi, Sylvana. (2008). *Kommunikationsteknik och skrivande hos svenska skolbarn*. I Domeij, Rickard. (s. 121-143) Stockholm: Nordstedts Akademiska Förlag.

Språkrådet. (2008) *Svenska skrivregler*. Stockholm: Liber AB.

Stukát, Staffan. (2007). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Poland: Studentlitteratur.

Internetsidor

Dagens nyheter

<http://www.dn.se/kultur-nojd/debatt-essa-svengelska-1.692012> (2009-05-07)

Facebook

<http://www.facebook.com/facebook?ref=pf> (2009-05-07)

<http://www.facebook.com/facebook?v=info&viewas=0> (2009-05-07)

<http://www.facebook.com/press/info.php?statistics> (2009-05-07)

LPF94

<http://www.escandinavo.com/download/lpf94swe.pdf> (2009-05-07)

Nationalencyklopedin

<http://www.ne.se/l%C3%A5ng/community/1475466> (2009-05-07)

<http://www.ne.se/l%C3%A5ng/chatta> (2009-05-07)

http://www.ne.se/lang/chatta?i_h_word=direktmeddelanden (2009-05-07)

<http://www.ne.se/lang/sms/310233> (2009-05-07)

http://www.ne.se/lang/chatta?i_h_word=direktmeddelanden (2009-05-07)

http://www.ne.se/lang/chatta?i_h_word=direktmeddelanden (2009-05-07)

<http://www.ne.se/l%C3%A5ng/community/1475466> (2009-05-07)

Skolverket

<http://www.skolverket.se/sb/d/261> (2009-05-07)

<http://www.skolverket.se/sb/d/291> (2009-05-07)

<http://www.skolverket.se/sb/d/291> (2009-05-07)

Umeå universitet

http://www.educ.umu.se/presentation/publikationer/lof/lofu_nr1-2_2005.pdf (2009-05-07)

http://www.educ.umu.se/presentation/publikationer/lof/lofu_nr1-2_2005.pdf (2009-05-07)

http://www.svd.se/kulturnoje/nyheter/artikel_17453.svd (2009-05-07)

http://www.educ.umu.se/presentation/publikationer/lof/lofu_nr1-2_2005.pdf (2009-05-07)

Bilaga A

Intervjufrågor

Vi har förklarat för pedagogerna vad vår enkätundersökning har för syfte och vad vi vill undersöka.

Pedagogerna har varit närvarande när vi förklarat vårt arbete och syfte med enkäten för eleverna, därmed är de informerade.

- Vet ni vad en community är?
- Är ni aktiva på någon community?
- Har ni hört talas om Facebook? (Om nej, demonstrerar vi)
- Har ni någon uppfattning om elever kan skilja mellan formellt- och informellt skriftspråk? (Vi exemplifierar vad vi menar med formellt- och informellt skriftspråk)
- Har ni märkt att eleverna använder sig ut av uttryck/fraser på annat språk än svenska texter i Svenska? (Med uttryck/fraser menar en särskild jargong)
Om ja, ge exempel!
- Ser ni att det förekommer inslag av andra språk i elevernas texter i skolan?

Om ja, vad och vilka? (Vi förklarar vad vi menar, att elever växlar från ett språk till ett annat språk, blandar in ord eller fraser på andra språk mitt i svenskan etc.)

Upplever ni att detta förekommer ofta i elevers texter i skolan? (Hur ofta?)

Tar ni upp det här med eleverna?

Varför? Varför inte?

- Vilka fördelar och nackdelar ser ni med uttryck på annat språk än svenska i elevers skrivna texter?
- Skiljer sig elevers skriftspråk när de skriver Nationella prov jämfört med andra texter de skriver i skolan?

Om ja, hur skiljer de sig?

- Växlar eleverna från ett språk till ett annat när de pratar med varandra i skolan?
- Slutligen, (kanske vi har en diskussion och fortsätter på den eller frågar om de har något att tillägga).

Bilaga B

Pedagog A

Daniela: Då kör vi då! Vill du börja?

Fatma: Ja, vet du vad en community är?

(Skratt)

Pedagog A: En community, ja det kan vara en, asså en, vad skall man säga, en ehh, asså en samling av någonting som ehh en grupp där ehh deltagarna anmäler sig till den gruppen och så, med gemensamma intressen och sånt där då, då på internet då, men ehh community, ja jag vet inte om Facebook är en community kanske...mm tror jag..

(SKRATT)

Daniela: Är ni aktiva på någon community?

Pedagog A: Nej det är jag inte, säg du till mig inte ni...

Daniela & Fatma: Ok

Fatma: Har du hört talas om Facebook?

Pedagog A: Ja. Men jag är inte med.

Daniela & Fatma: ok

Pedagog A: Men jag har blivit inbjuden.

(SKRATT)

Fatma: Har ni någon uppfattning om elever kan skilja mellan formellt- och informellt skriftspråk?

Daniela: Med informellt menar vi talspråk osv.

Pedagog A: Jo, ehh dem kan de ganska bra, men det är någonting som vi pratar mycket om, att det är skillnad på formellt och informellt språk och att det finns olika informella språk då. Då tar man ju upp exempelvis de språk dem använder när de sms:ar eller skriver på msn eller på dagböcker eller på bloggar eller vad de nu gör för någonting. Det är någonting som vi pratar väldigt mycket om och för det mesta så tycker jag att de kan skilja på det. Det har jag lite, det kan vara någon liten förkortning, det är inte så mycket så man skulle kunna tro tycker jag. Det var värre förr. För då var det så mycket och då var det roligt att använda förkortningar och sådär.

Fatma: Har du märkt att eleverna använder sig mycket ut av uttryck/fraser på annat språk än svenska texter i svenska?

Pedagog A: Ehh. På engelska eller engelska uttryck då.

Daniela: Finns det någon särskild jargong?

Pedagog A: När de skriver?

Daniela: Ja

Pedagog A: Inte i hög grad. Nej. Någon gång då och då ser man det. Men inte så ofta som man kan tro.

Daniela: Vad kan de vara för uttryck?

Pedagog A: Ja hmm. Det kan vara som använder till exempel förkortningen *a.s.a.p.* Kan det vara men det är inte vanligt, något sådant har jag sett någon gång och så.

Fatma: Ser du att det förekommer inslag av andra språk i elevernas texter i skolan?

Pedagog A: T.ex. ehh vaddå?

Daniela: joo till exempel deras modersmål

Pedagog A: Nej det ser jag inte ofta. Tycker inte jag alls är vanligt.

Fatma: Om det skulle förekomma skulle det vara något ni skulle ta upp med eleverna eller accepterar ni sådant?

Pedagog A: Nej det gör man ju inte, fast det beror ju på vad det är. Är det någonting asså om det är om dem skriver om det som ett personligt brev så får dem skriva hur dem vill. Men om det är om dom ska skriva redovisning om någonting eller, kanske skriva en debattartikel så pratar vi väldigt mycket om språket och just skillnaden mellan talspråk och skriftspråk, formellt och informellt och så, så det är ju, man accepterar ju det men det är ju inte så att, syftet är ju i svenska att de ska kunna skilja på mellan när de ska använda de ena eller det andra språket, det är målet, målet asså att dom ska bli medvetna, en del är ju det från början men en del vet inte det..och det är ett av målen i svenskan att man ska få en medvetenhet kring språk överhuvudtaget.

Daniela: Skiljer sig elevers skriftspråk när de skriver nationella prov jämfört med andra texter när de skriver i skolan?

Pedagog A: Ja. Det gör det för dem. Tycker det är så viktigt så dem, då skärper dom till sig och det blir ofta det bästa dom har skrivit kan det nog bli på de nationella provet, det är lite synd att dom inte skärper sig så annars, eftersom då ser man ju oftast att dem kan faktiskt.

Daniela: På vilka sätt skärper dem sig?

Pedagog A: Ehh. Ja men om dem. Ehh det kan vi säga. Dem blir påverkade av dataspråk eller vad man ska kalla det för att på så vis att dom skriver inte ehh stor bokstav så ofta, i början av meningar, dem, ehh det är ju någonting som är väldigt lätt att glömma då när man skriver egentligen en formell text också, men när de gör nationella provet så finns det meningsbyggnad och de följer skrivregler, styckindelning ja dom skärper sig då.

Fatma: Händer det att elever växlar från ett språk till ett annat när de pratar med varandra i skolan?

Pedagog A: det kan det göra om man har elever som har annat modersmål, men ehh, ja, jag vet inte vi har ju bara yrkeslinjer här jag tror att de är vanligare om man tänker på kanske polhem att, ehh jag har en känsla av det, men jag tycker inte att dom gör det, det där med engelska att dom slänger sig med förkortningar och uttryck, det tycker jag inte

Daniela: Då vill vi tacka för oss. En sak som vi glömde..du e svenskalärare och?

Pedagog A: Engelska också..

Daniela: I Elprogrammet?

Pedagog A: Ja, Elprogrammet ja.

Daniela: Ok, tack så jättemycket.

Pedagog B

(Pedagog B vill läsa frågorna innan hon svarar på dem)

Daniela: Vet du vad en community är?

Pedagog B: Jaa, jag gissar att det har med datavärlden att göra, någon community, jag vet ju vad det är på engelska. Ja men ehh det är någonting med data och kommunikation skulle jag gissa.

Daniela: Är ni aktiva på någon community?

Pedagog B: Nej, ehh nej.

Daniela: Har ni hört talas om Facebook?

Pedagog B: Ehh ja.

Daniela: Ok.. Har ni någon uppfattning om elever kan skilja mellan formellt och informellt skriftspråk?

Pedagog B: Om dem kan skilja på det? Joo det kan dem ju men det blir ideligen fel på detta, dem behöver undervisas om att skilja på talspråk och skriftspråk. Om man skriver till exempel dem alltid, dem flesta skriver dem, men så har dem någon aning om att det heter väl de och dem, men då är det svårt för dem att när ska det vara de och när är det dem, det beror ju på hur mycket undervisning dem har fått under grundskolan. Men det är ju ett ganska vanligt fel som våra elever gör, att dem kan skriva dem i subjekts form. Det är ju ett objekt

Daniela: Har ni märkt att eleverna använder sig av uttryck/fraser på annat språk än svenska i deras texter i Svenska?

Pedagog B: Nej, inte särskilt mycket. Jag kan inte påminna mig någonting särskilt nu, utan det är ju slanguttryck.

Daniela: Som vilka då?

Pedagog B: Jaa som till exempel, dissa någon och sånt, men det kommer ju från. Englskan men det är ju ändå försvenskat.

Daniela: Har du några andra exempel?

Pedagog B: Ja hmm jag kan inte komma på i hastigheten nu, men ehh dem brukar använda engelska verb och försvenska dem, just nu för ögonblicket kan jag inte komma på något.

Daniela: Ser du att det förekommer inslag av andra språk i elevernas texter?

Pedagog B: Nej, men menar du andra språk än engelska? Nej det tror jag inte för dem är inte särskilt kunniga i några andra språk, dem har ju sällan läst ehh tyska eller franska. Det skulle jag bli väldigt förvånad om de plötsligt kom med något sånt.

Daniela: Tar ni upp de här med eleverna, de olika språken? Till exempel. När du läser att någon skriver ”dissa någon” i en elevs text, tar du upp det med eleverna? Informellt och formellt skriftspråk?

Pedagog B: Ja oja det märker man ju genast på då.

Daniela: Har ni någon genomgång om de här grejerna?

Pedagog B: Det kan väl hända att man tar upp några skrivregler nästa gång jag rättar. Då har jag skrivit att jag tagit upp sådana saker. Men också det här med formellt och informellt det här e ju inte bara att använda engelska ord för det kan ju vara att man talar om en författare och (eleverna) nämner honom i förnamn, och säger Wilhelm skrev Utvandarna under 50-talet..jaa där det korrekta är Wilhelm Moberg eller bara tala om honom som Moberg, men man säger inte Wilhelm skrev det och det va, vissa har inte känsla för det.

Daniela: Vilka fördelar och nackdelar ser du med uttryck på annat språk än svenska i elevers skrivna texter?

Pedagog B: Nej, men ska det vara på svenska så är det väl inga fördelar att blanda in något annat språk som hör till talspråket. Jag tror inte jag ser några fördelar med det..att dom inte har känsla för vad som passar sammanhanget..för det är ju skriftspråk det handlar om .

Daniela: Skiljer sig elevers skriftspråk när de skriver nationella prov jämfört med andra texter de skriver i skolan?

Pedagog B: Ehh dem kanske skärper sig lite mera, det är mer allvarligt nationellt prov, ja det har ju mer tyngd, det är möjligt att dom försöker skriva mer korrekt då..men det är svårt att säga vad är skillnaden..men om dom skulle använda sig av svordomar om dom sitter och skriver något lite lätt på lektionen och kanske skriver någonting som *asshole* eller sånt där så vet du ju att det inte är uppskattat på ett nationellt prov.

Daniela: Växlar eleverna från ett språk till ett annat när de pratar med varandra i skolan?

Pedagog B: Nej, men du menar alltså att dem plötsligt skulle använda någon fras på engelska eller?

Daniela: Jag menar nog mer att dom skulle använda sitt modersmål.

Pedagog B: Jag hör ju inte riktigt sånt, jag har ju inte så många invandrarelever då.

Daniela: Hur många invandrarelever har ni?

Pedagog B: Det har jag inte riktigt kläm på, fråga Lisbeth, men dom flesta är numer födda i Sverige och det är ytterst sällan jag hör att de pratar sinsemellan på deras modermål, det kanske är några få irakier kanske. Kan hända, det är ganska ovanligt.

Daniela: Då får vi tacka för oss.

Pedagog C

Fatma: Vet du vad en community är?

Pedagog C: Aa.

Fatma: Kan du förklara?

Pedagog C: Ja det är ett ställe på nätet där flera som samlas och diskuterar en sak. Ja som ett litet samhälle på nätet.

Fatma: Har du hört talas om Facebook?

Pedagog C: Ja.

Fatma: Har du någon uppfattning om elever kan skilja mellan formellt och informellt språk? Med informellt menar vi talspråk osv.

Pedagog C: Det vet jag eftersom jag har jobbat 30 år som svenska lärare.

Fatma: Kan dem det då eller?

Pedagog C: Jag försöker nog lära dem att det finns ett talspråk och ett skriftspråk och det formella är nog skriftspråk men informellt är nog mer personlig, jo man försöker men dem kanske inte kan just dem orden för det. Alltså just skillnad, att dem vet ordet formellt och informellt. Men jag har ju nämnt det har jag.

Fatma: Vi menar mer att om dem använder talspråk i sina texter i skolan?

Pedagog C: Ja det gör dem ju helt klart. Det jobbar ju vi med, det var ju en av våra stötestenar som vi måste jobba med ganska mycket.

Fatma: Har ni märkt att eleverna använder sig ut av uttryck/fraser på annat språk än svenska i sina texter?

Pedagog C: Ja det är väl då Amerikanskan, *shit* och sånt, men det är inte mycket alltså, jag tycker inte det, inte när dom producerar uppsatser och sånt.

Daniela: Kan du ge några exempel på sådana uttryck?

Pedagog C: *Shit*, a det är väl det vanligaste (SKRATT). Jag vet inte, inte sådär direkt som jag kommer på så här, men är det något så är det amerikanska i stort sett eller engelska. Vi har ju väldigt sällan invandrarelever i och med att de måste ha svenska 2.

Fatma & Daniela: Ahha ok.

Fatma: Förekommer detta ofta eller är det sällan du ser detta?

Pedagog C: Inte särskilt ofta, inte just dem sista åren i alla fall, det tycker jag inte.

Fatma: Om ni hade märkt detta i deras texter, hade du upp detta med eleverna?

Pedagog C: Ja det är väl klart jag gör. Det beror på vad texten ehh vad den ska vara till. Det finns ju faktiskt texter där man använder talspråk och svordomar så i dialoger och sen brukar vi också ta upp med dem, när man kan använda det och när man får använda det. När det är olämpligt.

Fatma: Vilka fördelar eller nackdelar ser du med uttryck på annat språk än svenska i elevers skrivna texter?

Pedagog C: Det är ju inte en nackdel bara, det kan ju vara kreativt. Bara dem själva är medvetna om vad det har för betydelse det kan vara störande, det behöver inte vara det, det beror på texten och vad den ska användas till men det är inte bara en rödpenna fram då, utan då får man se i vilket sammanhang.

Fatma: Skiljer sig elevers skriftspråk när de skriver nationella prov jämfört med andra texter de skriver i skolan?

Pedagog C: Ja på något sätt. Öhh för oftast är det så att dem försöker då att hålla en hög skrivnivå och då blir det kanske pannkaka. För det blir ju inte alltid så bra, för dem är inte så tränade helt enkelt att skriva, inte på det sättet i alla fall. Jag tror att dom anstränger sig för mycket och då blir det inte bra.

Fatma: Växlar elever från ett språk till ett annat när dom pratar med varandra i skolan?

Pedagog C: Definitivt om det är invandrarelever, speciellt, absolut det gör dom ju, självklart. Det förstår man väl...

Fatma & Daniela: Tack så mycket!!!!

Bilaga C

Tack för att du vill hjälpa oss med vårt examensarbete genom att svara på denna enkät. Med enkätundersökningen vill vi undersöka om språkbruket skiljer sig mellan nationella prov i svenska och på Facebook. Du svarar genom att kryssa i rutorna. Vissa frågor ska du kryssa i en ruta och sedan förklara med egna ord.

Lycka till!
Fatma & Daniela

Enkätundersökning

Namn:

Kön? ☐ Kille ☐ Tjej

Ålder?.....

Är svenska ditt modersmål? ☐ Ja ☐ Nej ☐ Annat

Om nej eller annat, vilket/vilka andra?.....

Känner du till Facebook? ☐ Ja ☐ Nej

Har du ett Facebook konto? ☐ Ja ☐ Nej

(Om nej, behöver du inte försätta)

Hur ofta är du online på Facebook i veckan? ☐ 1 gång ☐ 3 gånger ☐ 5 gånger

Annat.....

Hur ofta är du online på Facebook per dag? ☐ 1 gång ☐ 2 gånger ☐ 3 gånger

Annat.....

Har du kontakt med dina vänner på Facebook? ☐ Ja ☐ Nej

Har du kontakt med andra medlemmar via gästboken? ☐ Ja ☐ Nej

Om ja, hur ofta?.....

Vad brukar ni göra på Facebook? Förklara med egna ord.

.....
.....
.....

Hur brukar ni kommunicera med varandra på Facebook? Förklara med egna ord.

.....
.....
.....

När kommunicerar ni med varandra, i vilka situationer? Förklara med egna ord.

.....
.....
.....

Skriver du enbart på svenska när du skriver på Facebook?

☐ Ja ☐ Nej

Om nej, på vilket annat språk?.....

Skriver du

Skriver du på ett annorlunda sätt beroende på vem du skriver till på Facebook? (T.ex. när du skriver till nära vänner jämfört med när du skriver till bekanta)

☐ Ja ☐ Nej

Om ja, ge exempel.....

.....
.....

Använder du dig av uttryck/fraser när du kommunicerar på Facebook?

☐ Ja ☐ Nej

Om ja, ge exempel.....

.....
.....

Använder du dig av uttryck/fraser, på ett annat språk än svenska, när du skriver till dina vänner på Facebook?

☐ Ja ☐ Nej ☐ Annat

Om ja eller annat, ge exempel.....
.....
.....

Använder du dig ut av några liknande uttryck som du använder på Facebook när ni pratar med varandra som vanligt, när ni ses?

☐ Ja ☐ Nej

Om ja, ge exempel.....

.....
.....

Tycker du att du skriver annorlunda på Facebook jämfört med när du skriver i skolan?

☐ Ja ☐ Nej

Om ja, ge exempel på hur du skriver annorlunda.....
.....
.....

Varför tror du att du skriver annorlunda på Facebook jämfört med i skolan? Förklara med egna ord.

.....
.....
.....

Vad skriver du inte i skolan som du skriver på Facebook? Förklara med egna ord.

.....
.....
.....

Är du medlem i någon grupp på Facebook?

☐ Ja ☐ Nej

Om ja, hur många?.....
.....
.....

Skriver du på ett annorlunda sätt när du skriver till en grupp jämfört med när du skriver till en enskild individ?

☐ Ja ☐ Nej

Om ja, ge exempel.....

.....
.....

Har du några fraser/uttryck på annat språk än svenska som du använder oftare än andra på Facebook?

☐ Ja ☐ Nej ☐ Annat

Om ja eller annat, ge exempel.....

.....
.....

Använder du dig av uttryck/fraser på Facebook som du inte skulle använda dig av när du skriver i skolan? Förklara med egna ord.

.....
.....
.....

Använder du dig av uttryck/fraser i skolan som du inte skulle använda dig av när du skriver på Facebook? Förklara med egna ord.

.....
.....
.....

Tack!

Med vänliga hälsningar

Fatma Balci & Daniela Dumovska